

บทที่ 3

สภาพปัจจุบัน

3.1 ลักษณะทางกายภาพของเขตหนองแขม

3.1.1 ประวัติความเป็นมา

เขตหนองแขม ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2445 มีฐานะเป็นอำเภอ แบ่งเขตการปกครองเป็น 4 ตำบล คือตำบลหนองแขม ตำบลหนองค้างพลู ตำบลหลักหนึ่ง(บางแค) และตำบลหลักสอง คำว่าหนองแขม ผู้มีพื้นเพดั้งเดิมในท้องที่นี้ได้เล่าว่าแต่ก่อนท้องที่นี้เป็นหนองน้ำกว้างใหญ่มีต้นแขมขึ้นทั่วไปผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ดั้งเดิมจึงเรียกหนองน้ำนั้นว่า “บ่อหนองแขม” ต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งอำเภอขึ้นทางราชการจึงได้เรียกชื่อตามคำเรียกของประชาชนว่า อำเภอหนองแขม เป็นต้นมา โดยตั้งที่ว่าการอำเภอครั้งแรก ณ บริเวณบ้านพักคนงาน(สมัยก่อนเรียกว่าโรงจับกัง) ของโรงสีเหลียงเฮงฮวด และในปี พ.ศ.2456 ผู้ใหญ่ช้าง นาควัชระ (ภายหลังเป็นหมื่นประสารธุระราษฎร์) ได้มอบที่ดินตรงปากคลองมหาศรริมคลองภาษีเจริญ(หมู่ 5 ตำบลหนองแขม) เพื่อยกให้ทางราชการสร้างที่ว่าการอำเภอหนองแขมแห่งใหม่เป็นแห่งที่สอง

ต่อมาในปี พ.ศ.2472 ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการยุบรวมอำเภอและยุบอำเภอลงเป็นกิ่งอำเภอโดยมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ว่า เนื่องจากอำเภอบางแห่งเป็นอำเภอเล็กมีปริมาณงานไม่มากและจำนวนพลเมืองมีน้อย การคมนาคมระหว่างอำเภอสะดวกขึ้นจึงสมควรที่จะปรับปรุงเขตปกครองเสียใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพท้องที่เพื่อประโยชน์แก่ราชการและความสะดวกของประชาชน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยุบรวมอำเภอและยุบอำเภอลงเป็นกิ่งอำเภอ โดยยุบอำเภอหนองแขมลงเป็นกิ่งอำเภอ ชื่อกิ่งอำเภอหนองแขม ขึ้นอยู่ในความปกครองของอำเภอภาษีเจริญ จังหวัดธนบุรี จึงมีอำเภอในขณะนั้น 6 อำเภอ คือ ดลิ่งชัน ธนบุรี บางกอกน้อย บางขุนเทียน ภาษีเจริญ และราษฎร์บูรณะ มีกิ่งอำเภอ 3 กิ่ง คือ กิ่งอำเภอคลองสานกับกิ่งอำเภอบางกอกใหญ่ขึ้นกับอำเภอธนบุรี และกิ่งอำเภอหนองแขม ขึ้นกับอำเภอภาษีเจริญ

ในปี พ.ศ.2501 ได้มีพระราชกฤษฎีกาอำเภอหนองแขมขึ้นด้วยเหตุผลที่กิ่งอำเภอหนองแขมมีประชาชนหนาแน่นกว่าเดิม สภาพท้องที่เจริญขึ้นสมควรยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอ เพื่อประโยชน์ในการปกครอง เพื่อบริการความสะดวกให้แก่ราษฎรและส่งเสริมท้องที่ให้เจริญขึ้นอีก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ โดยอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 95 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไข

เพิ่มเติมพุทธศักราช 2495 และ มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 ให้ตราพระราชกฤษฎีกา เรียกว่า พระราชกฤษฎีกาดังอำเภอหนองแขม พ.ศ.2501 ให้ตั้งกิ่งอำเภอหนองแขมขึ้นเป็นอำเภอ เรียกว่า อำเภอหนองแขม ขึ้นอยู่ในความปกครองของจังหวัดธนบุรี มีจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ.2501

ในปี พ.ศ.2514 มีการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินใหม่ โดยมีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 ลงวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ.2514 ให้รวมจังหวัดพระนครและธนบุรีเป็นจังหวัดเดียวกัน เรียกว่า “นครหลวงกรุงเทพธนบุรี” อำเภอหนองแขมจึงเป็นอำเภอที่ขึ้นกับนครหลวงกรุงเทพธนบุรี หลังจากนั้นปีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2515 ให้เปลี่ยนนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็น “กรุงเทพมหานคร” และแบ่งพื้นที่กรุงเทพมหานครออกเป็น เขต(อำเภอ) และแขวง (ตำบล) ปี พ.ศ.2516 ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งกรุงเทพมหานครออกเป็น 24 เขต อำเภอหนองแขม จึงเปลี่ยนเป็นเขตหนองแขมขึ้นกับกรุงเทพมหานคร

ปี พ.ศ.2518 ทางราชการเห็นว่า สถานที่ทำการเขตหนองแขม ซึ่งตั้งอยู่บริเวณ ปากคลองมหาสาร ริมคลองภาษีเจริญ การคมนาคมไม่สะดวก ประกอบกับการคมนาคมทางบกได้เจริญมากขึ้นประชาชนส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้การคมนาคมทางน้ำแล้ว จึงได้ย้ายสถานที่ทำการเขตหนองแขมมาตั้ง ณ บริเวณหมู่ที่ 7 ริมถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2520 โดยใช้คำว่า “ที่ว่าการเขตหนองแขม” และในปี พ.ศ.2528 ได้เปลี่ยนชื่อสถานที่ทำการเป็น “สำนักงานเขตหนองแขม” ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528

3.1.2 ที่ตั้งและอาณาเขตการปกครอง

เขตหนองแขมจัดเป็นหนึ่งในเขตชั้นนอกกรุงเทพมหานคร ตามการแบ่งพื้นที่เป็นเขตชั้นใน เขตชั้นกลาง และเขตชั้นนอก ของกองผังเมือง สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งพิจารณาจากความหนาแน่นของประชากรและลักษณะการใช้ที่ดินเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ดังนี้

ก. เขตชั้นใน ได้แก่ เขตเมืองชั้นในคือพื้นที่ในเขตพระนคร ป้อมปราบฯ สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน บางรัก ยานนาวา สาทร บางคอแหลม ดุสิต บางซื่อ พญาไท ราชเทวี ห้วยขวาง คลองเตย จตุจักร คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ เป็นเขตชุมชนหนาแน่นที่อยู่ใกล้ใจกลางเมือง ซึ่งหมายความรวมถึงเขตเมืองเก่าชั้นใน ซึ่งเป็นเขตชุมชนหนาแน่นใจกลางเมือง (CBD.) เดิมของกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึง รัชกาลที่ 7 การใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่พาณิชย์กรรม และพักอาศัยหนาแน่นมาก เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินมากขึ้น โดย

เปลี่ยนจากแนวราบเป็นอาคารสูงประเภทสำนักงาน และที่พักอาศัยของผู้มีรายได้ปานกลางถึงสูง โดยกระจายไปตามถนนและซอยที่มีสาธารณูปโภคสมบูรณ์อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี

ข. เขตชั้นกลาง ได้แก่ พื้นที่ในเขตลาดพร้าว บางกะปิ บึงกุ่ม บางเขน ดอนเมือง ภาษีเจริญ จอมทอง ราษฎร์บูรณะ บางพลัด ประเวศ และเขตพระโขนง การใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยหนาแน่นและเป็นบริเวณที่มีบ้านจัดสรรมากที่สุดซึ่งกระจายตามสองข้างถนนหลักและในซอย

ค. เขตชั้นนอก เขตเมืองชั้นนอกในที่นี้ได้แก่พื้นที่ในเขต มีนบุรี หนองจอก ลาดกระบัง ดลิ่งชัน หนองแขม (พื้นที่ศึกษา) และบางขุนเทียน การใช้ที่ดินส่วนใหญ่ทางด้านตะวันออกของกรุงเทพฯ เป็นเกษตรกรรม ส่วนบริเวณที่อยู่อาศัยแบบดั้งเดิมกระจายไปตามแนวคูคลอง ส่วนบริเวณที่อยู่อาศัยใหม่จะหนาแน่นตามเส้นทางคมนาคมสายหลัก ซึ่งเป็นการพัฒนาเป็นทางยาว (Ribbon Development)

ตามแผนที่ 3.1

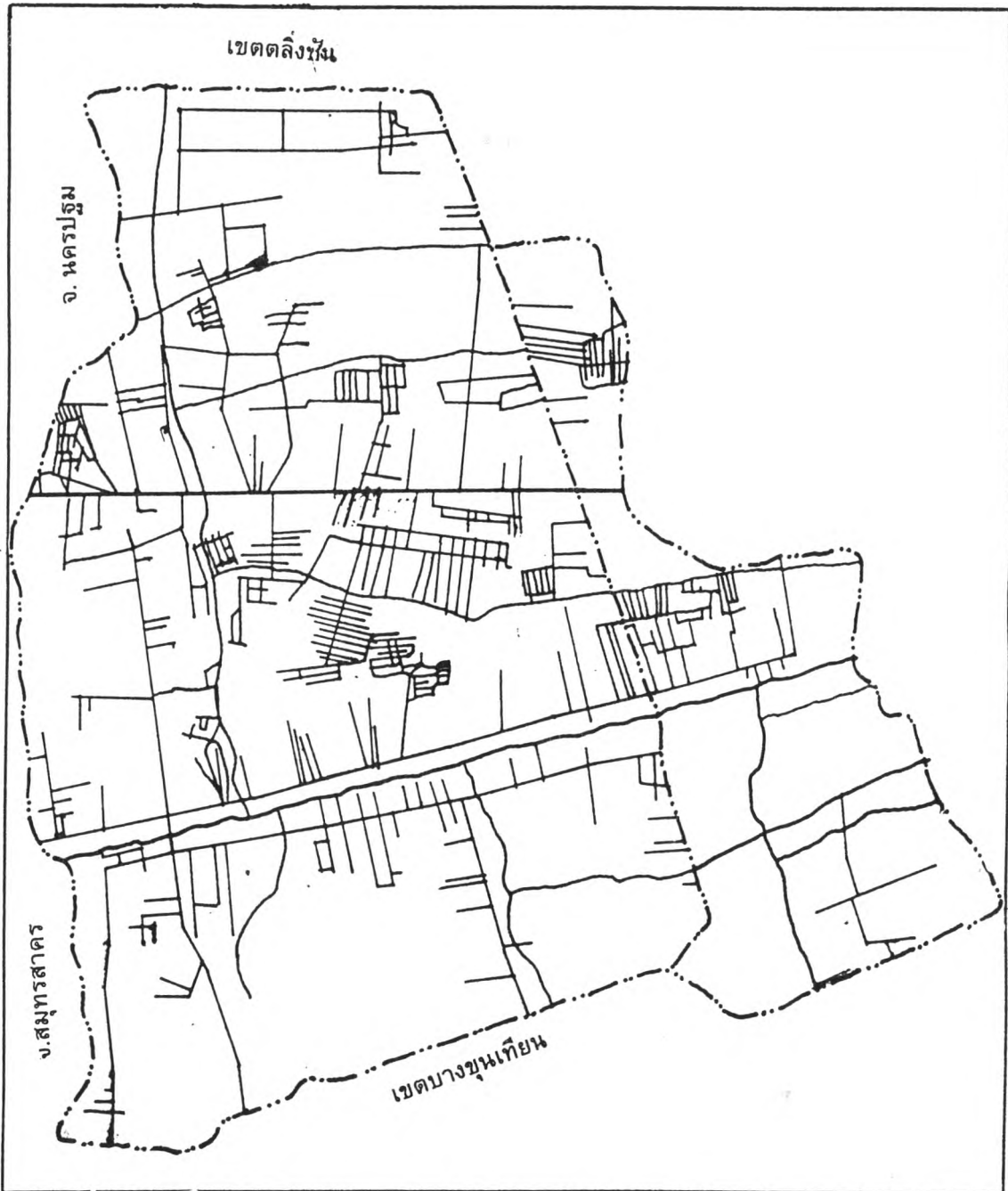
เขตหนองแขม มีที่ตั้งและอาณาเขตการปกครองดังนี้

ทิศเหนือ	จดคลองบางไผ่ จังหวัดนครปฐม และเขตดลิ่งชัน
ทิศใต้	จดคลองหนามแดง เขตบางขุนเทียน
ทิศตะวันออก	จดคลองทวีวัฒนา ถนนหมู่บ้านเศรษฐกิจ คลองบางแค และคลองบางโคลัด เขตภาษีเจริญ
ทิศตะวันตก	จดคลองศรีสำราญ จังหวัดสมุทรสาคร และตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม

ตามแผนที่ 3.2

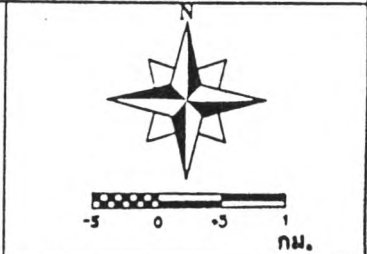
เขตหนองแขม มีพื้นที่การปกครองทั้งสิ้น 48.283 ตารางกิโลเมตร หรือ 30,176.875 ไร่ โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 แขวง ได้แก่ แขวงหลักสอง เป็นแขวงที่มีพื้นที่น้อยที่สุดเพียง 14.813 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,258.12 ไร่ แบ่งเขตการปกครองเป็น 12 หมู่บ้าน แขวงหนองแขม มีพื้นที่ 15.496 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,683 ไร่ แบ่งการปกครองเป็น 12 หมู่บ้าน และแขวงหนองค้างพลู เป็นแขวงที่มีพื้นที่มากที่สุดถึง 17.976 ตารางกิโลเมตร หรือ 11,235.09 ไร่ แบ่งการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน

แผนที่ 3.2 แสดงขอบเขตพื้นที่เขตหนองแขม

สัญลักษณ์

แนวทางด้านผังเมืองเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตชุมชนเมืองของกรุงเทพมหานคร
: กรณีศึกษาเขตรับผิดชอบสถานีตำรวจนครบาลหนองแขม

3.1.3 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

เขตหนองแขม มีลักษณะภูมิประเทศไม่แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ ของกรุงเทพมหานครมากนัก พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ลุ่ม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบลุ่มอันเกิดจากการทับถมของดินตะกอนน้ำพัดพา (alluvium) ในฤดูน้ำหลากถ้าได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเลหนุนสูงขึ้นไปบริเวณริมคลองต่างๆ

ส่วนลักษณะภูมิอากาศมีลักษณะเช่นเดียวกับเขตอื่นๆ กล่าวคือ จัดอยู่ในภูมิอากาศร้อนชื้น การผันแปรของอุณหภูมिन้อย โดยอุณหภูมิจนเฉลี่ยสูงสุดถึง 30°C และอุณหภูมิจนเฉลี่ยต่ำสุด 20°C ความชื้นโดยเฉลี่ยประมาณ 80% ต่อปี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1,500 มิลลิเมตร

3.1.4 ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

รูปแบบการตั้งถิ่นฐานในระยะแรกของเขตหนองแขม มีลักษณะคล้ายกับการตั้งถิ่นฐานโดยทั่วไปในที่ราบภาคกลาง คือลักษณะเป็น *riverine settlement* มีการตั้งถิ่นฐานตามแนวยาวของเส้นทางคมนาคมทางน้ำ ได้แก่ ลำคลองต่างๆ ซึ่งมีโครงข่ายหนาแน่นมากทั้งคลองชลประทานและคลองธรรมชาติ ทั้งนี้เนื่องจากเขตหนองแขมเป็นชุมชนเกษตรกรรม จำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากลำคลองทั้งทางด้านการอุปโภคบริโภค การคมนาคมและการเกษตร คลองที่สำคัญที่มีการตั้งถิ่นฐานหนาแน่นตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันได้แก่คลองภาษีเจริญ คลองมหาสาร คลองทวีวัฒนา และคลองศรีสำราญ เป็นต้น

ก. คลองภาษีเจริญ เป็นคลองที่เชื่อมระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำนครชัยศรีในเขตจังหวัดนครปฐม พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้พระภานุสมมติบริบูรณ์เป็นผู้ดำเนินการขุดเมื่อ พ.ศ.2490 มีความยาว 500 เส้น(20 กิโลเมตร) กว้าง 7 วา(14 เมตร) ลึก 5 ศอก (1.50 เมตร) และได้ขุดลอกเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ.2429 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

สมัยก่อนประชาชนได้อาศัยคลองภาษีเจริญเป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมขนส่งพืชผลทางการเกษตรไปยังกรุงเทพมหานคร ดันคลองแม่น้ำเจ้าพระยามีประตูน้ำปิด-เปิดแห่งหนึ่งคือ "ประตูน้ำภาษีเจริญ" ด้านปลายคลองมีประตูน้ำปิด-เปิด อีกแห่งคือ "ประตูน้ำกระทุ่มแบน" ประตูน้ำมีประโยชน์คือใช้กักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตรกรรม ต่อมาการคมนาคมทางบกสะดวกขึ้นการคมนาคมทางน้ำในคลองภาษีเจริญมีคณินยมน้อยลง

ปัจจุบันกรุงเทพมหานครได้จัดเรือด่วนรับ-ส่ง คนโดยสารมีจุดสิ้นสุดอยู่ที่คลองขวางในพื้นที่เขตหนองแขม คลองภาษีเจริญจึงเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญอีกเส้นทางหนึ่ง

ข. คลองทวีวัฒนา เป็นคลองที่เชื่อมระหว่างคลองภาษีเจริญ และคลองมหาสวัสดิ์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขุดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2421

สาเหตุที่ขุดคลองนี้เนื่องจากคลองภาษีเจริญและคลองมหาสวัสดิ์ต่างเป็นคลองที่เชื่อมระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำท่าจีน เวล่าน้ำทะเลขึ้นกระแสน้ำในคลองทั้งสองไม่ไหลวนเป็นที่น้ำขุ่นกันอยู่ตรงกลางทำให้ลำคลองทั้งสองตื้นเขิน จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองทวีวัฒนาเป็นคลองเชื่อมระหว่างคลองทั้งสอง ทำให้กระแสน้ำไหลวนไม่หยุดนิ่งสภาพคลองดีขึ้นไม่ตื้นเขินเร็ว

คลองทวีวัฒนาเป็นคลองที่ขุดผ่านพื้นที่การเกษตรตั้งแต่คลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ แขวงหลักสองไปจรดคลองมหาสวัสดิ์ที่ตำบลศาลายา กิ่งอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จึงทำให้ประชาชนใช้ขนส่งพืชผลทางการเกษตรได้เป็นอย่างดีและยังกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเพาะปลูกได้ด้วย ในปัจจุบันใช้ในการขนส่งน้อยลงเนื่องจากการขนส่งทางบกสะดวกกว่า คลองนี้มีความยาว 13.6 กิโลเมตร ความกว้าง 8 เมตร ลึก 2 เมตร

ระยะต่อมาการคมนาคมทางบก(ถนน) ได้มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงการตั้งถิ่นฐาน กล่าวคือ หลังจากที่ได้มีการตัดถนนเพชรเกษม และถนนในบริเวณอื่นๆ อีกหลายสาย ทำให้การคมนาคมและการเข้าถึงสะดวกยิ่งขึ้น ประชาชนได้เปลี่ยนมาตั้งถิ่นฐานบริเวณสองฟากถนน โดยเฉพาะถนนเพชรเกษมเป็นชุมชนหนาแน่นที่มีการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีการตั้งถิ่นฐานในลักษณะของที่ดินจัดสรรและหมู่บ้านจัดสรรตามถนนและซอยต่างๆ ที่แยกจากถนนเพชรเกษม หมู่บ้านจัดสรรที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายได้แก่ หมู่บ้านเศรษฐกิจ แขวงหลักสอง เป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่และเป็นย่านชุมชนที่สำคัญแห่งหนึ่งของเขตหนองแขมในปัจจุบัน

ปัจจุบันการจัดสรรที่ดิน บ้านจัดสรรและตึกแถว ได้เพิ่มปริมาณและขยายพื้นที่ออกไปกว้างขวางมากยิ่งขึ้น สาเหตุสำคัญของการขยายตัวเนื่องมาจากการพัฒนาระบบเส้นทางคมนาคมทางถนนของกรุงเทพมหานครในฝั่งธนบุรี เช่น ถนนปิ่นเกล้า-นครชัยศรี ถนนวงแหวนรอบนอก เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะทำให้มีการเข้าถึงได้สะดวกและมีทางเลือกในการเดินทางมากขึ้นแล้ว ยังเป็นการประหยัดเวลาในการเดินทางจากเขตหนองแขม(ที่พักอาศัย) เข้าสู่ใจกลางเมือง (สถานที่ทำงาน) ประกอบกับความต้องการด้านที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้อ่อนกลางและปานกลางค่อนข้างต่ำที่ไม่สามารถถูกราคาที่ดินในเมืองได้ และต้องการหนีความแออัดออกสู่เขตชานเมือง จึงทำให้มีการขยาย

ภาพ 3.1 แสดงคลองภาษีเจริญซึ่งปัจจุบันยังใช้เป็นเส้นทางคมนาคม

ภาพ 3.2 แสดงคลองทวีวัฒนา

ตัวของที่อยู่อาศัยเป็นชุมชนใหม่อีกหลายชุมชน อาทิเช่น ชุมชนสมพรชัย หมู่บ้านहरรรษา หมู่บ้านศรีเพชร เป็นต้น

3.1.5 ลักษณะการใช้ที่ดิน

นอกจากเกณฑ์การแบ่งพื้นที่ของกรุงเทพฯ ออกเป็นเขตเมืองชั้นนอก ชั้นกลาง และกรุงเทพฯ ชั้นในแล้ว การศึกษาสภาพทางกายภาพโดยเฉพาะรูปแบบการใช้ที่ดินในบริเวณต่างๆ ก็สามารถชี้ให้เห็นถึงสภาพทั่วไปชีวิตความเป็นอยู่ กิจกรรมบนพื้นที่แต่ละเขตโตกรุงเทพฯ ได้อีก ซึ่งเหมาะสมสำหรับการศึกษาต่อไปได้ อาจแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ดังนี้คือ

ก. ย่านพาณิชยกรรมและการบริการ การใช้ที่ดินประเภทนี้กระจุกตัวในสวนใจกลางเมือง อาศัยความสะดวกในการคมนาคม ความได้เปรียบในแง่ที่ตั้งซึ่งเป็นแหล่งรวมของสินค้านานาชนิด อาคารพาณิชยกรรมอยู่ในรูปแบบของตึกแถว ห้างแถว ย่านการค้าในเมือง จะมี 2 ประเภท คือย่านค้าส่ง หรือสินค้าพิเศษ ย่านค้าปลีก

ข. ย่านธุรกิจ สามารถพบรูปแบบของอาคารแบบเก่าในย่านธุรกิจเป็นตึกแถวสูง 2-4 ชั้นส่วนอาคารสูงเริ่มพัฒนาขึ้นในภายหลัง พบได้มากบริเวณ ถนนสีลม ถนนวิฑู ถนนพระราม 4 ถนนสุขุมวิท ถนนอโศก ถนนพหลโยธิน ถนนวิภาวดีรังสิต ถนนรัชดาภิเษก ถนนลาดพร้าว ถนนรามคำแหง และถนนศรีนครินทร์

ค. ย่านที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยในอาคารตึกแถวในเขตเมืองชั้นในประกอบการค้าและอุตสาหกรรมไปในตัวอาคารตึกแถว ส่วนที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยวมักอยู่ในเขตที่มีความหนาแน่นปานกลางและหนาแน่นน้อย นอกจากนี้ยังมีที่อยู่อาศัยในสภาพทรุดโทรมในชุมชนแออัดซึ่งกระจายไปทั่วกรุงเทพฯ การพัฒนาที่อยู่อาศัยอยู่ในรูปที่ดินจัดสรรและบ้านจัดสรรเริ่มพัฒนาขึ้นมากในระยะ 15 ปีที่ผ่านมา การพัฒนานบ้านจัดสรรมีมากในบริเวณกรุงเทพฯ ชั้นนอกและบริเวณชานเมือง ได้แก่ ถนนสุขุมวิท ถนนพหลโยธิน ถนนรามคำแหง ถนนสุขาภิบาล 1 2 และ 3 ถนนรามอินทรา ถนนแจ้งวัฒนะ ถนนติวานนท์ ถนนประชาชื่น ฯลฯ ในปัจจุบันราคาที่อยู่อาศัยเพิ่มสูงขึ้นในขณะที่พื้นที่เล็กลง ความสามารถในการซื้อที่อยู่อาศัยแบบบ้านเดี่ยวจึงอยู่ในกลุ่มผู้มีรายได้สูงเท่านั้น รูปแบบของที่อยู่อาศัยจึงเปลี่ยนเป็นบ้านแถวซึ่งมีที่ว่างด้านหน้าเรียกว่า ทาวน์เฮ้าส์ ส่วนอาคารชุดของผู้มีรายได้สูงอยู่ในบริเวณถนนสุขุมวิท และ ริมน้ำเจ้าพระยา และอาคารชุดของผู้มีรายได้น้อยอยู่บริเวณชานเมือง ได้แก่ ถนนสุขุมวิทตอนปลายถนนรามอินทรา บ้านนา รังสิต สุขสวัสดิ์ เทพารักษ์ เพชรเกษม ซึ่งเป็นแหล่งอุตสาหกรรม

ง. ย่านอุตสาหกรรม ย่านอุตสาหกรรมการผลิตที่สำคัญของกรุงเทพฯ จะอยู่ในเขตราษฎร์บูรณะ ซึ่งต่อเนื่องกับย่านอุตสาหกรรมใน อ.พระประแดง จว.สมุทรปราการ ประเภท

อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ในกรุงเทพฯ เป็นอุตสาหกรรมอาหารซึ่งจำเป็นต้องตั้งอยู่ใกล้ตลาดและ อุตสาหกรรมบริการซึ่งในเนื้อที่น้อยใช้คนงานมาก ส่วนใหญ่อยู่ในดึกแถวซึ่งมีข้อดีที่ใช้เป็นที่พักอาศัย ไปในตัว

จากการเติบโตของกรุงเทพมหานคร ทำให้รูปแบบการพัฒนาที่ดินมีความหลากหลายมากขึ้น แต่ละบริเวณจะแสดงเอกลักษณ์ของในบริเวณนั้นๆ เช่น ย่านเยาวราช ย่านบางลำภู ย่านพาหุรัด ฯลฯ ลักษณะของที่ดินในแต่ละบริเวณจะมีปัญหาบางประการ

การเกษตรกรรมเป็นการใช้ที่ดินที่สำคัญและมีมากที่สุดในเขตชั้นนอก โดยมีการเกษตรกรรมทุกประเภท อาทิ นาข้าว สวนผัก สวนผลไม้ สวนไม้ดอกไม้ประดับ และการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเขตชั้นนอกเป็นเขตเกษตร หรือแหล่งอาหารของกรุงเทพมหานคร เขตหนองแขม เป็นเขตชั้นนอกเขตหนึ่ง ซึ่งมีการใช้ที่ดินประเภทเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการใช้ที่ดินแบบเมือง ได้แก่ บ้านเรือน ร้านค้า โรงเรียน วัด และสถานที่ราชการต่างๆ ปะปนอยู่ทั่วไป แต่สัดส่วนของการใช้ที่ดินประเภทเกษตรกรรมจะสูงกว่าการใช้ที่ดินแบบเมืองอื่นๆอยู่มาก ซึ่งสามารถจำแนกการใช้ที่ดินแต่ละประเภทได้ดังต่อไปนี้

ก. ที่อยู่อาศัย การใช้ที่ดินประเภทนี้สามารถแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ

- บริเวณที่อยู่อาศัยแบบดั้งเดิม เป็นที่อยู่อาศัยที่มีการตั้งถิ่นฐานในระยะแรกโดยอยู่หนาแน่นตามริมคลองเกือบทุกแห่งเป็นแนวยาวต่อเนื่องกัน โดยเฉพาะริมคลองภาษีเจริญและคลองทวีวัฒนา นอกจากนี้ยังมีการตั้งบ้านเรือนหนาแน่นมากเป็นพิเศษในบริเวณศูนย์กลางชุมชนเดิมคือ บริเวณวัด โดยเฉพาะวัดม่วง วัดราษฎร์บำรุง แขวงหลักสอง และวัดหนองแขม แขวงหนองแขม ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่และตั้งอยู่ริมคลองภาษีเจริญ บ้านเรือนดังกล่าวจำเป็นต้องอยู่ติดริมคลอง ทั้งนี้เพราะต้องใช้ประโยชน์จากน้ำในลำคลองในการประกอบกิจวัตรประจำวัน เช่น การอุปโภคบริโภค การคมนาคมและการเกษตร ส่วนที่อยู่อาศัยเบาบางจะอยู่กระจัดกระจายในพื้นที่เกษตรของแต่ละครอบครัว

บ้านเรือนในแบบดั้งเดิมจะมีลักษณะแบบตัวบ้านเรือนไม้ยกพื้นสูง มีใต้ถุนไว้สำหรับเก็บของและเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนเพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูน้ำหลากอีกด้วย นอกจากนี้บริเวณรอบ ๆบ้านจะมีการปลูกพืชสวนครัวและพืชสวนอื่นๆ เพื่อใช้ในการบริโภคในครอบครัว

- บริเวณที่อยู่อาศัยใหม่ ภายหลังจากมีการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมซึ่งได้รับความสะดวกมากกว่าการคมนาคมทางน้ำ ทำให้เกิดการตั้งถิ่นฐานใหม่เป็นแนวต่อเนื่องสองฝั่งของถนนเพชรเกษม ดรอกและซอยต่างๆ ที่ตัดขึ้นใหม่จากถนนเพชรเกษม การตั้งถิ่นฐานที่เกิดขึ้นใหม่นี้เป็นลักษณะของที่ดินจัดสรร ซึ่งมีความหนาแน่นเฉพาะบริเวณขึ้นอยู่กับทำเลที่เหมาะสมของ

เอกชนในแต่ละโครงการ ที่ดินจัดสรรที่เกิดขึ้นในระยะแรกคือ หมู่บ้านเศรษฐกิจ แขวงหลักสอง และได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในแขวงหนองค้ำพลู ได้แก่ หมู่บ้านมหาดไทย หมู่บ้านศิริ เขต 1 และ 2 เป็นต้น ระยะต่อมาบ้านจัดสรรพร้อมที่ดินได้ขยายตัวเข้ามาแทรกกับการจัดสรรที่ดินหลายโครงการ เช่น หมู่บ้านพรรษา 1 และ 2 หมู่บ้านศูนย์การค้าหนองแขม เป็นต้น ในที่สุดบริเวณริมถนนเพชรเกษม จึงกลายเป็นบริเวณการค้าที่สำคัญของเขตหนองแขม นอกจากนี้ในบางพื้นที่มีการให้เช่าหน้าที่ดินเพื่อปลูกบ้านพักอาศัย โดยให้เช่าตั้งแต่ 30-50 ตารางวา ในราคาค่าเช่าตารางวาละ 5-6 บาทต่อเดือน ซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณที่มีความหนาแน่นสูงสุด จนเกิดเป็นสลัมขานเมืองมี 2 แห่ง คือ บริเวณถนนมาเจริญ และในซอยเพชรเกษม 112

ดังนั้นบริเวณที่อยู่อาศัยใหม่ในเขตหนองแขม จึงมีความหนาแน่นเฉพาะบริเวณริมถนน ตรอก และซอย และลักษณะบ้านพักอาศัยใหม่โดยทั่วไปเป็นบ้านพักทันสมัย มีการใช้วัสดุก่อสร้าง และเครื่องสุขภัณฑ์ที่ทันสมัย มีเครื่องอำนวยความสะดวกครบครัน และภายในบริเวณบ้านจะแตกต่างจากเดิม ซึ่งปลูกต้นไม้และพืชสวนครัวมาเป็นการจัดสวนหย่อมเพื่อการพักผ่อน และความสวยงาม

ข. พาณิชยกรรม การใช้ที่ดินประเภทนี้ในระยะแรกเป็นร้านค้าย่อยขนาดเล็กใช้พื้นที่ร่วมกับบ้านพักอาศัย โดยทั่วไปจะเป็นร้านขายของชำ อาหารและสินค้าที่จะเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน ซึ่งร้านค้าดังกล่าวอยู่กระจายตามชุมชนย่อย จะมีการกระจุกตัวเฉพาะบริเวณชุมชนใหญ่เพียง 2-3 แห่ง เท่านั้น ได้แก่ แขวงหลักสอง บริเวณคลองขวาง และหมู่บ้านเศรษฐกิจ เป็นย่านชุมชนที่สำคัญต้องการร้านค้าเป็นจำนวนมาก ส่วนแขวงหนองแขมบริเวณย่านชุมชนเดิม(วัดหนองแขม) ส่วนการค้าในระยะหลังมีลักษณะเป็น Formal มากขึ้น มีสถานที่สำหรับการค้าขายโดยเฉพาะ(ตลาด) ซึ่งพัฒนาจากบริเวณที่มีร้านค้าหนาแน่นในชุมชนเดิม ได้แก่ ตลาดหนองแขม ตลาดคลองขวาง นอกจากนี้ตลาดยังเกิดขึ้นพร้อมกับหมู่บ้านจัดสรรโครงการใหญ่อีกหลายแห่ง เช่น ตลาดสมพรชัย ตลาดศูนย์การค้าหนองแขม ตลาดหมู่บ้านพรรษา ตลาดหมู่บ้านศรีเพชร

การค้าพาณิชยกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ในปัจจุบันคือ การค้าบริเวณตึกแถวริมถนนเพชรเกษม โดยเฉพาะในแขวงหนองค้ำพลู มีการค้าขนาดกลางและใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นร้านค้าวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง อุปกรณ์ไฟฟ้าและร้านอาหาร

ค. อุตสาหกรรมและคลังสินค้า การใช้ที่ดินประเภทนี้ในอดีตเป็นอุตสาหกรรม การเกษตร ได้แก่ โรงสีข้าว มีอยู่ 3 แห่ง ตั้งอยู่ริมคลองภาษีเจริญ ต่อมาเมื่อกิจการอุตสาหกรรมขยายตัวออกจากเขตใจกลางเมืองเข้าสู่เขตชานเมือง จึงได้มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตหนองแขมมากขึ้น บริเวณที่มีการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้าที่สำคัญ จะอยู่ริมถนนสายหลักและสายรองของพื้นที่ ได้แก่ ถนนเพชรเกษม ถนนมาเจริญ และถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่ง

เหนือ ซึ่งการใช้ที่ดินดังกล่าวในแขวงหนองคายพหลุมีโรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญและขนาดใหญ่ ได้แก่ บริษัทไทยรุ่งยูเนี่ยนคาร์(ประกอบและพ่นสีรถยนต์) บริษัทแอร์โปรดักชันอินดัสตรี(ผลิตแก๊ส) บริษัทบางกอกโพล(ผลิตฟองน้ำ) บริษัทห่านฟ้า(ผลิตยาแก้นุง) ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและเล็กอีกจำนวนมาก ในขณะที่แขวงหนองแขมซึ่งมีการใช้ที่ดินประเภทนี้รองจากแขวงหนองคายพหลุ มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่คือ บริษัทยวาท้าประเทศไทย(ผลิตลวดเชื่อม) และบริษัทอุตสาหกรรมภาชนะเคลือบ(ผลิตภัณฑ์ภาชนะเคลือบ) เป็นต้น ส่วนแขวงหลักสองมีโรงงานที่สำคัญคือบริษัทกรุงเทพโภภภัณฑ์(ผลิตอาหารสัตว์) บริษัทอุตสาหกรรมท่อน้ำไทย(ผลิตพลาสติกเป็นของใช้)

ง. สถาบันราชการ สถานที่ราชการ(ยกเว้นโรงกำจัดขยะมูลฝอยหนองแขม) ในอดีตแขวงหนองแขม เป็นศูนย์กลางการปกครอง เพราะเป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีการคมนาคมทางน้ำสะดวก(คลองภาษีเจริญ) เป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจนครบาล สถานีอนามัยชั้น 2 ต่อมาปี 2520 การคมนาคมทางบกสะดวก ทางราชการจึงย้ายที่ว่าการอำเภอดังเป็นสำนักงานเขตหนองแขม บริเวณถนนเพชรเกษม แขวงหนองคายพหลุ ดังนั้นความสำคัญในด้านศูนย์กลางการปกครองของแขวงหนองแขมจึงลดความสำคัญลงไป ส่วนสถานที่ราชการอื่นๆ นั้นส่วนใหญ่จะเป็นศูนย์สาธารณสุขและสถานีอนามัยจะอยู่กระจายไปตามชุมชนต่างๆ

จ. สถานศึกษา ปกติสถานศึกษามักจะตั้งอยู่ภายในบริเวณวัด ซึ่งเป็นการพัฒนามาจากการเปิดสอนหนังสือของพระสงฆ์จนกลายมาเป็นโรงเรียนในระยะต่อมา และภายหลังทางราชการได้ปรับปรุงและขยายการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน และเพียงพอกับความต้องการ โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร 9 โรงเรียน และกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2 โรงเรียน นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการอีก 8 โรงเรียน โดยเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา 6 โรงเรียน ระดับอาชีวศึกษา 1 โรงเรียน และระดับปริญญาตรีอีก 1 แห่ง(มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์)

ฉ. ศาสนศึกษา ศาสนศึกษาในแขวงหนองแขม ได้แก่วัดหนองแขม และวัดศรีนวลธรรมวิมล ในแขวงหลักสอง ได้แก่ วัดม่วง วัดราษฎร์บำรุง และสำนักสงฆ์ทองเนี่ยมนิมิตร สำหรับแขวงหนองคายพหลุ ได้แก่ วัดอุดมรังสี วัดวงษ์ภิราม วัดไผ่เลี้ยง

ช. ถนน ดรอก ซอย ในแต่ละแขวงของเขตหนองแขมมีการใช้ที่ดินประเภท ดรอก ซอย ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของถนนสายหลัก สายรอง แล้ว แขวงหนองคายพหลุมีความได้เปรียบในการพัฒนาพื้นที่มากที่สุด เนื่องจากถนนเพชรเกษมซึ่งเป็นถนนสายหลักที่สำคัญที่สุดสายเดียวของเขตหนองแขมตัดผ่านพื้นที่ที่มีความยาวคิดเป็นร้อยละ 70 ของความยาวของถนนเพชรเกษมที่ผ่านเขตหนองแขม ซึ่งในปัจจุบันการลงทุนของเอกชนใน

โครงการที่ดินจัดสรรและหมู่บ้านจัดสรร ได้มีการเปิดพื้นที่โดยการปรับปรุงตรอก ซอย และตัดถนน เชื่อมกับถนนเพชรเกษมมากขึ้น ส่วนแขวงหลักสอง ถึงแม้ว่าจะมีถนนเพชรเกษมตัดผ่าน พื้นที่(ประมาณร้อยละ 30) และมีถนนสายรอง คือถนนอินทพิง และถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือและฝั่งใต้บางส่วนก็ตาม แต่เนื่องจากพื้นที่บริเวณริมถนนดังกล่าวมีการพัฒนาไปมากแล้ว ความหนาแน่นมีมาก ประกอบกับอยู่ใกล้เขตเมืองมากกว่า ราคาที่ดินจึงค่อนข้างสูง ทำให้ไม่เป็นที่สนใจของนักลงทุนมากนัก สำหรับในแขวงหนองแขม มีถนนมาเจริญ และยังมีถนนสายรองอีก 2 สาย คือถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือและใต้ จึงทำให้แขวงหนองแขมมีโครงข่ายถนนที่สะดวกพอสมควร และยังมีพื้นที่ว่างริมถนนมาเจริญอีกมาก ซึ่งในปัจจุบันกำลังมีโครงการบ้านจัดสรรเกิดขึ้นอีกหลายโครงการ

ฉ. การเกษตรกรรม การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมในเขตหนองแขม ยังคงมีความสำคัญ และยังคงมีการใช้ที่ดินประเภทนี้ในเขตหนองแขมมากกว่าประเภทอื่น โดยการเกษตรในเขตหนองแขม แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 4 ประเภท คือ

- นาข้าว เป็นการเกษตรที่มีมาตั้งแต่เดิมและยังคงมีพื้นที่เกษตรประเภทนี้มากที่สุด โดยมีการทำนามากที่สุดในแขวงหนองแขม รองลงมาคือแขวงหนองค้างพลู ส่วนแขวงหลักสอง มีบ้างเล็กน้อยและการทำงานนั้นโดยทั่วไปจะทำนาปีละ 2 ครั้ง

- สวนไม้ดอกไม้ประดับ เป็นการเกษตรที่ได้รับความนิยมมากในระยะหลัง เนื่องจากทำรายได้ให้แก่เกษตรกรมากโดยเฉพาะการปลูกกล้วยไม้ จึงมีเกษตรกรที่มีเงินทุนเพียงพอหันมาเพาะปลูกไม้ดอกไม้ประดับกันมาก นอกจากกล้วยไม้แล้วยังมี กุหลาบ ดอกกล้วยไม้ และจำปีจำปา

- สวนผัก เป็นการเกษตรกรรมอีกประเภทหนึ่งที่เปลี่ยนจากที่นามายก ร่องทำสวน ซึ่งลงทุนเพิ่มไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับการทำสวนไม้ดอกไม้ประดับกันมากในแขวงหลักสอง และแขวงหนองค้างพลู พืชผักที่ปลูกได้แก่ ดอกกระหล่ำ ผักคะน้า ผักกาดหอม ถั่วแดงกว่า ๕๗

- สวนผลไม้ ปลูกกันมากในแขวงหลักสอง และแขวงหนองแขม โดยพืชที่ปลูกส่วนใหญ่จะเป็นส้มเขียวหวาน มะม่วง และฝรั่ง

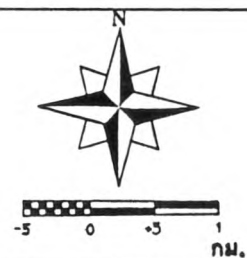
ตามแผนที่ 3.3

แผนที่ 3.3 แสดงการใช้ที่ดินในเขตหนองแขม

สัญลักษณ์

	ที่อยู่อาศัย		เกษตรกรรม
	พาณิชยกรรม		ศาสนศึกษา
	อุตสาหกรรมและคลังสินค้า		สถานศึกษา
	สถาบันราชการ		ที่ว่าง

แนวทางด้านผังเมืองเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตชุมชนชานเมืองของกรุงเทพมหานคร

: กรณีศึกษาเขตรับผิดชอบสถานีตำรวจนครบาลหนองแขม

3.2 ลักษณะประชากร

3.2.1 ขนาดและการกระจายตัวของประชากร

จากรูปแบบการใช้พื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ในเขตพื้นที่ชานเมืองซึ่งมีศักยภาพในการขยายตัวมากและยังมีพื้นที่ว่างเปล่าพอเหลือให้กับการพัฒนาพื้นที่ วงแหวนชั้นกลางมีศักยภาพในการพัฒนาดำกว่า และพื้นที่ส่วนมากได้ถูกพัฒนาเป็นย่านที่อยู่อาศัยและการพาณิชย์แล้ว การขยายตัวประชากรจะเริ่มลดลง และสำหรับในพื้นที่เขตชั้นใน ซึ่งยังแบ่งออกได้เป็นสองประเภทด้วยกัน ได้แก่ พื้นที่ชั้นในที่ประชากรยังคงเพิ่มอยู่แต่อยู่ในอัตราที่ต่ำมาก และในพื้นที่ชั้นในที่ประชากรเริ่มลดลงหรือมีจำนวนค่อนข้างคงที่ การเปลี่ยนแปลงประชากรตามพื้นที่ต่างๆ สามารถแสดงได้ดังนี้

พื้นที่อ้อมตัว ที่อยู่ใจกลางกรุงเทพ ได้แก่เขตที่ตั้งอยู่ใน กรุงเทพมหานคร คือ เขตพระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย ปทุมวัน สัมพันธวงศ์ บางรัก ราชเทวี และพื้นที่ขยายตัวซ้ำ ได้แก่ เขตสาทร บางคอแหลม ดุสิต บางซื่อ พญาไท ธนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางพลัด และบางกอกใหญ่ ซึ่งพื้นที่อ้อมตัวและพื้นที่ขยายตัวในทางสูง และมีประชากรบางส่วนอพยพออกไปนอกเขตใจกลางเมืองจึงทำให้พื้นที่รอบนอกเป็นพื้นที่ที่มีการขยายตัว

การเพิ่มขึ้นของประชากรในกรุงเทพมหานคร ในระยะ 6 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2533-2538) จำนวนประชากรในเขตกรุงเทพมหานครมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 1.1 ต่อปี ซึ่งเป็นสถิติจากตัวเลขทะเบียนบ้าน มีจำนวนประชากร 6.7 ล้านคน แต่ในความเป็นจริงปรากฏว่า กรุงเทพมหานครมีประชากรที่หลั่งไหลจากเขตจังหวัดใกล้เคียงที่เข้ามาทำงานทุกวันแบบไปเช้า เย็นกลับ และยังมีคนงานจากชนบทที่เข้ามาทำงานก่อสร้างแบบชั่วคราวอีกจำนวนมาก ซึ่งคาดว่าจะมีประชากรอยู่บริเวณกรุงเทพมหานครในชั่วโมงทำงานตอนกลางวันมากขึ้นถึง 8 ล้านคน ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นของคนทำงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.2 ต่อปี เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร และการกระจายตัวประชากรของพื้นที่ในเขตกรุงเทพฯ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สามารถจัดพื้นที่ของ กรุงเทพฯ ได้เป็น 6 กลุ่มคือ

ก. ประชากรในพื้นที่อ้อมตัว ได้แก่พื้นที่วงแหวนชั้นในซึ่งมีการพัฒนาใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเต็มที่แล้ว ประชากรในเขตพื้นที่นี้มีจำนวนค่อนข้างคงที่หรือลดลง สภาพทางกายภาพของอาคารที่อยู่อาศัยและพาณิชย์กรรมในพื้นที่นี้บางแห่งจะอยู่ในสภาพเก่าและเสื่อมโทรม อันมีเขต พระนคร บางรัก ปทุมวัน ราชเทวี ป้อมปราบศัตรูพ่าย และสัมพันธวงศ์ เป็นที่น่าสังเกตว่าเขตเหล่านี้จะมีความหนาแน่นของประชากรสูง

ข. ประชากรในพื้นที่ขยายตัวช้า อันได้แก่พื้นที่วงแหวนชั้นในซึ่งแม้ว่าประชากรจะเพิ่มอยู่ในอัตราที่ต่ำและยังมีพื้นที่บางส่วนยังพัฒนาไม่ได้ใช้ให้เป็นประโยชน์เท่าที่ควร เมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมดพื้นที่นี้ประกอบด้วย 10 เขต คือ สาทร บางคอแหลม ดุสิต บางซื่อ พญาไท ธนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางพลัด และบางกอกใหญ่

ค. ประชากรในพื้นที่ขยายตัวปานกลางวงแหวนชั้นกลาง ได้แก่พื้นที่ในเขตวงแหวนชั้นกลางซึ่งมีระดับการพัฒนาที่ดินในอัตราที่สูงประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นเมื่อเทียบกับเขตอื่นๆ ประกอบด้วย 3 พื้นที่คือ คลองเตย จตุจักร และภาษีเจริญ

ง. ประชากรในพื้นที่ขยายตัวปานกลางวงแหวนชั้นนอก ได้แก่ประชากรในเขตหนองจอก

จ. ประชากรในพื้นที่ขยายตัวเร็ววงแหวนชั้นกลาง ได้แก่ ประชากรในเขตวงแหวนชั้นกลาง ซึ่งได้มีการพัฒนาการใช้พื้นที่เป็นอย่างมากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา แต่ยังมีพื้นที่ว่างพอที่สามารถพัฒนาต่อไปได้อีกได้แก่ เขตยานนาวา พระโขนง บางเขน บางกะปิ ลาดพร้าว จอมทอง และราษฎร์บูรณะ

ฉ. ประชากรในพื้นที่ขยายตัวเร็วในวงแหวนชั้นนอก ได้แก่ เขตที่อยู่ในระยะเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่เกษตรกรรมเป็นที่อยู่อาศัย และมีอัตราการขยายตัวประชากรสูงสุด ได้แก่ เขตดอนเมือง ประเวศ บึงกุ่ม มีนบุรี ลาดกระบัง บางขุนเทียน ดลิ่งชัน และหนองแขม

จากการใช้พื้นที่ในรูปแบบต่างๆ ของกรุงเทพมหานครสามารถเห็นได้ว่าในขณะที่อัตราการขยายตัวประชากรในพื้นที่ขยายตัวช้าของวงแหวนชั้นในอยู่ในอัตราที่ติดลบ หรือ อัตราที่ต่ำมากในอนาคตอีก 5 ปีข้างหน้า สัดส่วนของประชากรในเขตพื้นที่อ้อมตัวและพื้นที่ขยายตัวช้าลดลงจากร้อยละ 41.9 เป็นร้อยละ 34.1 ประชากรที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ชานเมือง หรือวงแหวนชั้นกลาง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาที่กรุงเทพฯชั้นในจะเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทุกประเภทและจะมีการอพยพเข้าออก ของกลุ่มคนทำงานแบบเข้าไป-เย็นกลับ (Commuters) ซึ่งก็ทำให้กรุงเทพฯชั้นในมีอัตราการเพิ่มของประชากรชั่วคราว ในช่วงกลางวัน

3.2.2 การเปลี่ยนแปลงขนาดและการกระจายตัวของประชากร

เนื่องจาก การขยายตัวของประชากรกรุงเทพมหานคร เพิ่มจำนวนขึ้นก่อนที่จังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีจะรวมกันเป็นกรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาได้จากความหนาแน่นของจำนวนประชากร 3,546 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ในปี 2535 เพิ่มสูงขึ้นถึง 2.9 เท่า ของจำนวนความหนาแน่นเมื่อเทียบกับความหนาแน่นในปี 2500

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2500-2535

ปี พ.ศ.	ประชากร (คน)	การเพิ่ม		ความหนาแน่น (คน/ตร.กม)
		จำนวน(คน)	อัตรา(%)	
2500	1,908,060	134,738	7.32	1,216
2505	2,428,658	123,204	5.21	1,548
2510	3,123,602	121,896	3.98	1,991
2515	3,793,763	134,289	3.6	2,418
2520	4,742,774	197,166	4.25	3,023
2525	5,468,275	136,873	2.53	3,486
2530	5,609,352	140,437	2.54	3,576
2535	5,562,141	-58,450	-1.05	3,546

ที่มา : กองการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

เมื่อพิจารณาจากจำนวนความหนาแน่นของประชากรในช่วงหลัง พ.ศ.2514 ที่ได้มีการรวมจังหวัดพระนครและธนบุรีเข้าด้วยกันโดยใช้ชื่อว่า “กรุงเทพมหานคร” พิจารณาจากภาพรวมที่ปรากฏ สะท้อนให้เห็นถึงการเติบโตของประชากร และความหนาแน่นในแต่ละเขตการปกครองที่เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันมีการขยายระบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะในฝั่งพระนครทำให้เกิดการกระจายตัวของประชากรเดิม ทั้งนี้ความหนาแน่นโดยปกติแต่เดิมเคยอยู่ในบริเวณฝั่งธนบุรี และพื้นที่ชั้นใน ทำให้มีการขยายตัวของเมืองในพื้นที่ชั้นกลาง ทางด้านเหนือและตะวันออกของกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประชากรและความหนาแน่นในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2503

การแบ่งเขตการปกครอง	อำเภอ	ประชากร	พื้นที่	ความหนาแน่น	
จังหวัด		(คน)	(ตร.กม.)	(คน/ตร.กม.)	
พระนคร	พระนคร	135,401	5.536	24,458	
	บางรัก	102,770	5.536	18,564	
	ปทุมวัน	159,687	8.369	19,081	
	ป้อมปราบ	130,627	1.931	67,647	
	ยานนาวา	168,054	67.018	2,508	
	สัมพันธวงศ์	84,404	1.416	59,607	
	ดุสิต	383,984	22.21	17,289	
	บางกะปิ	61,207	149.283	410	
	บางเขน	94,588	169.669	557	
	พระโขนง	170,772	153.154	1,115	
	มีนบุรี	29,481	174.330	169	
	ลาดกระบัง	23,588	123.85	190	
	หนองจอก	32,440	236.261	137	
	รวม	1,577,003	1,118.572	16,287	
	ธนบุรี	ธนบุรี	131,250	8.626	15,216
บางกอกใหญ่		40,528	6.180	6,558	
บางกอกน้อย		105,658	23.304	4,534	
คลองสาน		96,797	6.051	15,997	
ตลิ่งชัน		36,486	79.694	458	
บางขุนเทียน		52,670	181.156	291	
ภาษีเจริญ		58,698	53.947	1,088	
หนองแขม		11,356	48.283	235	
ราษฎร์บูรณะ		25,989	42.924	605	
รวม		559,432	450.165	4,998	
รวมทั้งหมด		2,136,435	1,568.737	11,668	

ที่มา : 1. สำมะโนประชากร พ.ศ.2503 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
2. กองปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนประชากรและความหนาแน่นในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2513

การแบ่งเขตการปกครอง	อำเภอ	ประชากร	พื้นที่	ความหนาแน่น
จังหวัด		(คน)	(ตร.กม.)	(คน/ตร.กม.)
พระนคร	พระนคร	119,992	5.536	21,675
	บางรัก	91,753	5.536	16,574
	ปทุมวัน	133,364	8.369	15,935
	ป้อมปราบ	105,350	1.931	54,557
	ยานนาวา	256,923	67.018	3,834
	สัมพันธวงศ์	67,268	1.416	47,506
	ดุสิต	283,108	22.21	12,747
	บางกะปิ	87,879	149.283	589
	บางเขน	186,407	169.669	1,099
	พระโขนง	382,471	153.154	2,664
	มีนบุรี	36,671	174.330	210
	ลาดกระบัง	29,459	123.85	238
	หนองจอก	40,428	236.261	171
	รวม	2,157,303	1,118.572	16,372
	ธนบุรี	ธนบุรี	200,636	8.626
บางกอกใหญ่		74,506	6.180	12,056
บางกอกน้อย		187,193	23.304	8,033
คลองสาน		126,687	6.051	20,937
ตลิ่งชัน		42,740	79.694	536
บางขุนเทียน		93,667	181.156	517
ภาษีเจริญ		110,421	53.947	2,047
หนองแขม		22,886	48.283	474
ราษฎร์บูรณะ		61,297	42.924	1,428
รวม		920,033	450.165	7,698
รวมทั้งหมด		3,077,336	1,568.737	12,823

ที่มา : 1. สำมะโนประชากร พ.ศ.2513 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
2. กองปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3.4 แสดงจำนวนประชากรและความหนาแน่นในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2523

การแบ่งเขตการปกครอง	อำเภอ	ประชากร	พื้นที่	ความหนาแน่น	
จังหวัด		(คน)	(ตร.กม.)	(คน/ตร.กม.)	
พระนคร	พระนคร	111,199	5.536	20,087	
	บางรัก	117,845	5.536	21,287	
	ปทุมวัน	208,620	8.369	24,928	
	ป้อมปราบ	171,961	1.931	89,053	
	พญาไท	466,097	9.595	48,577	
	ห้วยขวาง	185,899	16.033	11,595	
	ยานนาวา	350,686	67.018	5,233	
	สัมพันธวงศ์	70,154	1.416	49,544	
	ดุสิต	431,939	22.21	19,448	
	บางกะปิ	236,141	133.250	1,772	
	บางเขน	355,639	169.669	2,096	
	พระโขนง	482,349	143.559	3,360	
	มีนบุรี	51,353	174.330	295	
	ลาดกระบัง	39,536	123.85	319	
	หนองจอก	46,585	236.261	197	
	ธนบุรี	240,590	8.626	27,891	
	บางกอกใหญ่	93,044	6.180	15,056	
	บางกอกน้อย	342,967	23.304	14,717	
	คลองสาน	129,407	6.051	21,386	
	ตลิ่งชัน	61,956	79.694	777	
	บางขุนเทียน	187,541	181.156	1,035	
	ภาษีเจริญ	171,044	53.947	3,171	
	หนองแขม	39,165	48.283	811	
	ราษฎร์บูรณะ	105,354	42.924	2,454	
		รวมทั้งหมด	4,697,071	1,568.737	2,475

ที่มา : 1. สำมะโนประชากร พ.ศ.2523 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
 2. กองปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

ตาราง 3.5 แสดงจำนวนประชากรและความหนาแน่นในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2533

การแบ่งเขตการปกครอง		จำนวนรวม ประชากร(คน)	พื้นที่ ตร.กม.	ความหนาแน่น คน/ตร.กม.	
จังหวัด	เขต				
กรุงเทพมหานคร	พระนคร	103,835	5.536	18,756	
	บางรัก	79,567	5.536	14,373	
	ปทุมวัน	150,218	8.369	17,949	
	ป้อมปราบฯ	82,350	1.931	42,646	
	พญาไท	219,767	9.595	22,904	
	ยานนาวา	102,349	46.772	2,188	
	สัมพันธวงศ์	39,781	1.416	28,094	
	ดุสิต	272,465	10.665	25,548	
	บางกะปิ	295,396	49.782	5,934	
	บางเขน	202,117	76.613	2,638	
	พระโขนง	196,021	32.775	5,981	
	มีนบุรี	103,403	174.331	593	
	ลาดกระบัง	77,358	123.857	625	
	หนองจอก	56,461	236.261	239	
	คลองเตย	277,492	25.559	10,857	
	จตุจักร	205,872	32.908	6,256	
	บางคอแหลม	130,333	10.921	11,934	
	ดอนเมือง	199,891	59.789	3,343	
	บางซื่อ	301,611	11.545	26,125	
	บึงกุ่ม	181,417	69.903	2,595	
	ประเวศ	228,385	61.547	3,711	
	ราชเทวี	100,672	7.126	14,127	
	ลาดพร้าว	122,457	30.476	4,018	
	สาทร	130,170	9.326	13,958	
	ห้วยขวาง	255,207	16.033	15,918	
	ธนบุรี	272,344	8.626	31,572	
	บางกอกใหญ่	96,242	6.180	15,573	
	บางกอกน้อย	164,319	11.944	13,757	
	บางพลัด	164,608	11.360	14,490	
	คลองสาน	124,523	6.051	20,579	
	คลังชั้น	110,004	79.694	1,380	
	บางขุนเทียน	145,235	155.432	934	
	จอมทอง	166,266	25.724	6,463	
	ภาษีเจริญ	256,450	53.947	4,754	
	หนองแขม	84,396	48.283	1,748	
	ราษฎร์บูรณะ	183,069	42.924	4,265	
	รวม		5,882,051	1,568.737	11,578

ที่มา: 1. สำมะโนประชากร พ.ศ. 2533,สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร.

2. กองปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร.

3.2.3 ประชากรในเขตหนองแขม

ปัจจุบัน (2538) เขตหนองแขมมีประชากร จำนวน 119,498 คน โดยคิดเป็น ร้อยละ 1.78 ของประชากรกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกเป็นชาย 58,104 คน หญิง 61,394 คน และเมื่อพิจารณาประชากรระดับแขวง พบว่าแขวงหลักสอง มีประชากร 45,342 คน (ร้อยละ 37.94) แขวงหนองแขม มีประชากร 29,157 คน (ร้อยละ 24.39) และแขวงหนองค้างพลู มีประชากร 44,999 คน (ร้อยละ 37.65)

ตารางหมายเลข 3.6 แสดงจำนวนประชากรรายแขวงในเขตหนองแขม ปี พ.ศ.2533-2538

ปี พ.ศ.	แขวงหลักสอง		แขวงหนองแขม		แขวงหนองค้างพลู		รวม(คน)
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
2533	16,767	17,208	9,695	10,230	13,314	13,620	80,834
2534	17,773	18,396	10,606	11,382	15,103	15,510	88,770
2535	18,735	19,560	11,491	12,364	17,410	17,760	97,320
2536	19,702	20,506	12,173	13,161	19,119	19,710	104,371
2537	20,956	21,981	13,108	14,173	20,791	21,492	112,501
2538	22,091	23,251	13,978	15,179	22,035	22,964	119,498

ที่มา : งานทะเบียน สำนักงานเขตหนองแขม

เขตหนองแขม มีการเพิ่มของประชากรมาโดยตลอด แต่ลักษณะการเพิ่มของประชากรเป็นไปอย่างช้าๆ โดยมีประชากรเพิ่มขึ้นในแต่ละปีประมาณ 7,000-8,000 คน สำหรับอัตราการเพิ่มของประชากรประมาณร้อยละ 9-10 ต่อปี

3.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

เขตหนองแขมเป็นเขตที่มีประชากรอาศัยอยู่เบาบาง มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร โดยทั่วไป แต่ในระยะ 10 ปี ที่ผ่านมามีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในรูปแบบของที่ดินจัดสรรและหมู่บ้านจัดสรร มีการกระจุกตัวของประชากรเฉพาะบางจุด ทำให้มีการใช้ที่ดินแบบเมือง (Urban Landuse) ประเภทที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม

การศึกษา และสถาบันราชการ เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นเขตหนองแขมจึงมีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท วิถีชีวิตของชาวชนบทแต่เดิมเปลี่ยนไปมาก และเมื่อกิจกรรมมีมากขึ้นลักษณะอาชีพก็มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะอาชีพออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือ ในภาคและนอกภาคเกษตรกรรมได้ดังนี้

ก. อาชีพในภาคเกษตรกรรม

การเกษตรกรรมในเขตหนองแขมยังคงเป็นอาชีพหลักที่มีการประกอบอาชีพทางการเกษตร 4 ประเภทใหญ่คือ การทำนา สวนผัก สวนผลไม้ และสวนไม้ดอกไม้ประดับ ส่วนการเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่เพื่อการบริโภค การประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลักดั้งเดิม แต่เนื่องจากเกษตรกรรมประเภทนี้ให้ผลผลิตไม่คุ้มค่ากับการลงทุน เกษตรกรบางรายแก้ปัญหาด้วยการปรับหรือเปลี่ยนมาทำการเกษตรประเภทอื่น หรือทำควบคู่กันไปกับการทำนา กล่าวคือ มีการยกร่องทำสวนผัก สวนผลไม้ หรือสวนไม้ดอกไม้ประดับ ขึ้นอยู่กับเงินทุนที่เกษตรกรพร้อมจะลงทุน แต่โดยทั่วไปเกษตรกรจะทำการเกษตรหลายประเภทในที่ดินแปลงเดียวกัน ในปัจจุบันอาชีพเกษตรกรรมที่มีความนิยมมากที่สุด คือ การทำสวนไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกมากถึงร้อยละ 41.43 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด

ข. อาชีพนอกภาคเกษตรกรรม

การค้าขาย ส่วนใหญ่เป็นการค้าขายร้านเล็กๆ อยู่กับบ้านและหาบเร่ โดยทั่วไปเป็นการค้าขายอาหารและสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นการบริการภายในชุมชนย่อยหรือเฉพาะบริเวณเท่านั้น และการค้าขนาดกลางเป็นการค้าขายอุปกรณ์การก่อสร้าง และตกแต่งบ้านเรือน ส่วนการค้าขายที่เป็นห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ไม่มี จะมีเพียงซูเปอร์มาเก็ตอยู่ในพื้นที่เท่านั้น ซึ่งการค้าทั้งขนาดกลางและขนาดใหญ่จะเป็นการค้าที่บริการแก่คนทั่วไปทั้งในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง

การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เขตหนองแขมและพื้นที่ใกล้เคียง(เขตบางขุนเทียน เขตภาษีเจริญ อำเภออ้อมน้อย และอ้อมใหญ่ จ.สมุทรสาคร) มีโรงงานทั้งขนาดใหญ่จนถึงขนาดเล็กตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งงานของพื้นที่โดยมีแรงงานในภาคเกษตรกรรมหันมาประกอบอาชีพนี้แทน รวมทั้งผู้อาศัยใหม่ที่มีการศึกษาในระดับต่ำหรือเฉพาะด้าน โดยทั่วไปการประกอบอาชีพทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม แม้จะไม่ใช่ที่นิยมและต้องการมากที่สุดก็ตาม แต่เนื่องจากมีรายได้ไม่แน่นอนและไม่ต้องการเงินลงทุน จึงมีผู้ประกอบอาชีพนี้มากพอสมควร

การรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ บริษัทและห้างร้าน เป็นอาชีพที่ค่อนข้างใหม่ในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่ชนชั้นกลางและสูงของผู้อาศัยใหม่ที่พักอาศัยในเขตหนองแขมและเดินทางไปทำงานในเมือง (เขตชั้นใน) แบบไปเช้าเย็นกลับ หรือลักษณะของ Commuter

การรับจ้างทั่วไป เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่มีการประกอบอาชีพกันมากโดยเฉพาะการก่อสร้างบ้านเรือนและอาชีพขับรถรับจ้าง เป็นต้น

3.4 ระบบสาธารณูปโภค

3.4.1 การคมนาคมทางบก

โครงข่ายถนนทางด้านฝั่งธนบุรีของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยถนนสายสำคัญดังต่อไปนี้

ก. ถนนจรัลสนิทวงศ์ เป็นถนนในแนวเหนือ-ใต้ ผ่านบริเวณตอนใต้ของพื้นที่ฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานคร โดยเริ่มตั้งแต่สะพานพระรามหก ผ่านพื้นที่เขตบางกอกน้อยและเขตบางกอกใหญ่

ข. ถนนสุขสวัสดิ์ เป็นถนนที่ต่อแนวถนนสมเด็จพระเจ้าตากสิน ผ่านพื้นที่ตอนบนของเขตราษฎร์บูรณะ เข้าไปในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ค. ถนนสมเด็จพระเจ้าตากสิน เป็นถนนสายหลักในพื้นที่คลองสานและเขตธนบุรี

ง. ถนนเพชรเกษม(ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4) เริ่มต้นจากบริเวณสี่แยกท่าพระเขตบางกอกใหญ่ ผ่านเขตภาษีเจริญ เขตหนองแขม ไปสู่จังหวัดต่างๆ ทางภาคใต้

จ. ถนนพระราม 2 (ธนบุรี-ปากท่อ) เริ่มต้นจากบริเวณตอนบนของถนนสุขสวัสดิ์ ผ่านพื้นที่เขตบางขุนเทียน ผ่านจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และไปบรรจบกับถนนเพชรเกษมสู่จังหวัดภาคใต้

ฉ. ถนนเอกชัย เริ่มต้นจากบริเวณถนนดาวคะนอง ผ่านเขตบางขุนเทียน เข้าไปยังบริเวณพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ไปเชื่อมต่อกับถนนพระราม 2

ข. ถนนท่าพระ-สะพานกรุงเทพ เป็นถนนเริ่มต้นจากถนนจรัลสนิทวงศ์ บริเวณสี่แยกท่าพระ ไปเชื่อมกับถนนสมเด็จพระเจ้าตากสินบริเวณสี่แยกสะพานกรุงเทพ

ฉ. ถนนปิ่นเกล้า-นครชัยศรี เริ่มต้นจากเขตบางกอกน้อยบริเวณสี่แยกปิ่นเกล้า ผ่านเขตตลิ่งชัน ไปบรรจบกับถนนเพชรเกษมในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ญ. ถนนวงแหวนรอบนอกด้านฝั่งตะวันตก เป็นถนนช่วงบางบัวทอง-ตลิ่งชัน ถึงจุดตัดถนนเพชรเกษมบริเวณบางแค และจากจุดตัดเชื่อมต่อไปจนถึงถนนพระราม 2 (ธนบุรี-ปากท่อ) บริเวณใกล้สำนักงานเขตบางขุนเทียน

ตามแผนที่ 3.4

ปัจจุบันการคมนาคมทางถนน มีความสำคัญต่อการสัญจรและการขนส่งเป็นอย่างมากและจากการพัฒนาโครงข่ายถนนในฝั่งธนบุรี โดยเฉพาะการมีถนนปิ่นเกล้า-นครชัยศรี และถนนวงแหวนรอบนอก ทำให้การเดินทางจากที่พักอาศัยไปยังแหล่งงาน (ในเมือง) รวมถึงการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรจากชานเมืองสู่เขตเมือง มีทางเลือกในการเดินทางและความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งสาเหตุนี้มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากเกษตรกรรมเป็นพื้นที่เมืองรวดเร็วมายิ่งขึ้น

ถนนและซอยต่างๆ ในเขตหนองแขม มีดังต่อไปนี้

ก. ถนนเพชรเกษม เป็นถนนสายหลักที่สำคัญที่สุดเพียงสายเดียวในเขตหนองแขม เป็นถนนที่มีความสำคัญอย่างมากต่อแขวงหนองค้างพลู ทั้งนี้เพราะความยาวของถนนส่วนใหญ่อยู่ในแขวงหนองค้างพลูประมาณร้อยละ 70 ของความยาวทั้งหมด ความยาวที่เหลืออยู่ในแขวงหลักสอง

ข. ถนนอินทปັจ (ซอยเพชรเกษม 69) เป็นถนนสายรองที่มีความสำคัญสำหรับแขวงหลักสอง แยกจากถนนเพชรเกษมบริเวณคลองทวีวัฒนา (คลองขวาง) ไปตัดกับถนนเอกชัย-บางบอน ในแขวงบางบอน เขตบางขุนเทียน ถนนอินทปັจเป็นถนนที่มีการจราจรมาก โดยเฉพาะบริเวณสี่แยกคลองขวาง (ถนนอินทปັจตัดกับถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ) เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีตลาดและเป็นที่ตั้งแหล่งชุมชนจึงทำให้มีประชากรหนาแน่น

ค. ถนนมาเจริญ (ซอยเพชรเกษม 81) เป็นถนนสายรองที่มีความสำคัญสำหรับแขวงหนองแขม แยกจากถนนเพชรเกษมบริเวณคลองมหาเศรษฐีกับถนนอินทปັจ ไปตัด

กับถนนเลียบบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ และเชื่อมต่อกับถนนบางบอนไปบรรจบกับถนนเอกชัย-บางบอน

ง. ถนนเลียบบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ เริ่มต้นจากถนนอินทปัทม์ แขวงหลักสอง ไปทางทิศตะวันตกผ่านพื้นที่ตอนกลางเขตหนองแขม จนถึงถนนสุขาภิบาล 3 อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ถนนนี้เป็นถนนที่นำความเจริญ (Urbanization) มาสู่พื้นที่ตอนกลางของเขตหนองแขม มีรถประจำทางขนาดเล็ก (มินิบัส) รับส่งผู้โดยสารจากวัดหนองแขม-บางแค

จ. ถนนเลียบบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้ เริ่มจากถนนบางบอน 3 ขนานไปกับคลองภาษีเจริญตัดกับถนนบางบอนไปสิ้นสุดที่วัดหนองแขม

ฉ. ถนนวัดศรีนวล-หนองแขม เป็นถนนที่เริ่มจากถนนเลียบบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้บริเวณใกล้กับวัดหนองแขม ไปสิ้นสุดที่พื้นที่ติดต่อเขตบางขุนเทียน ซึ่งมีรถประจำทางสาย 80 รับส่งผู้โดยสารจากวัดศรีนวลธรรมวิมล-สนามหลวง

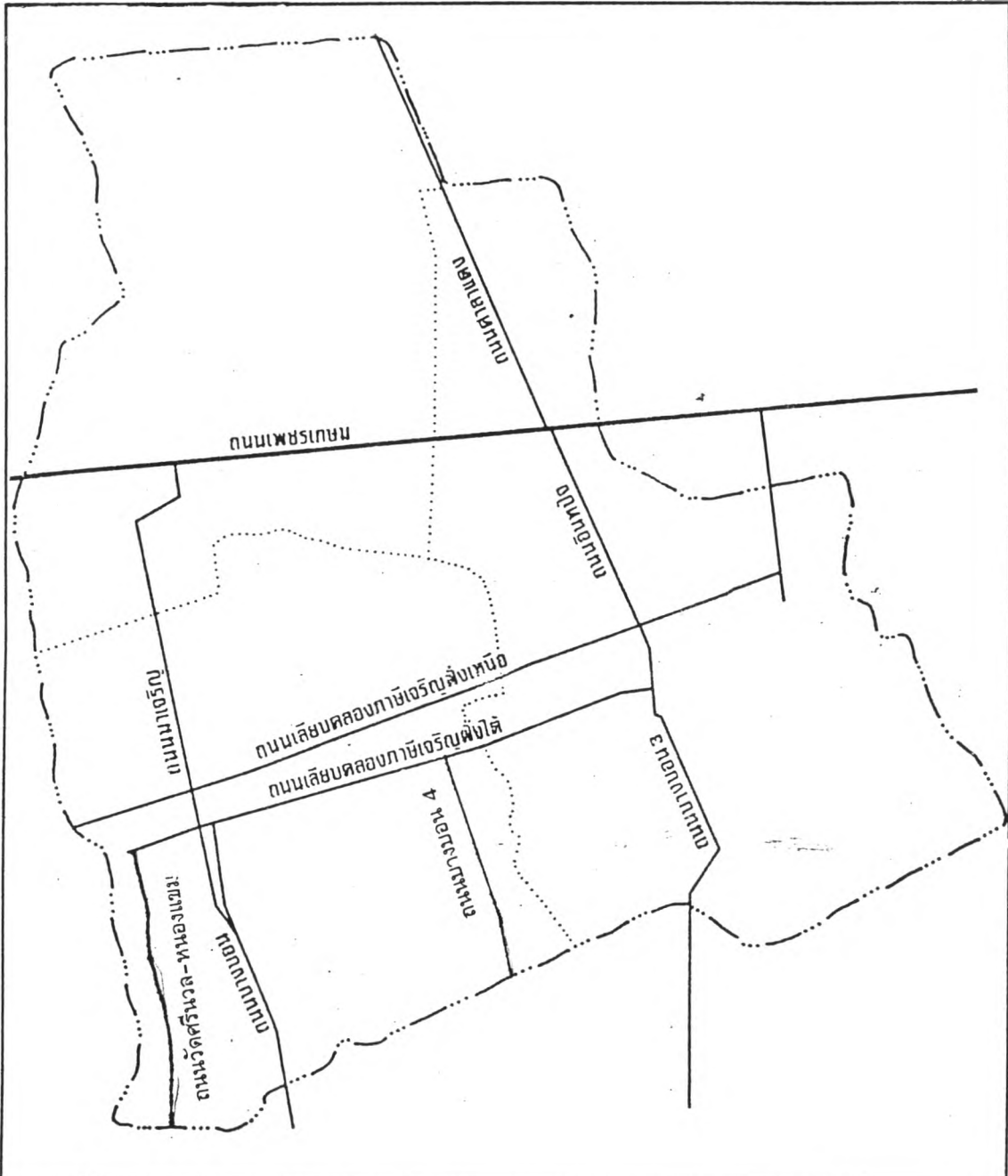
สำหรับตรอกและซอยต่างๆ ในเขตหนองแขมเป็นถนนไม่มีระบบดีพอ โดยถนนดังกล่าวมักจะเป็นถนนที่เกิดขึ้นจากการจัดสรรที่ดินของเอกชน ซึ่งต้องการประหยัดที่ดินเพื่อการทำถนน ประกอบกับรูปแบบของถนนส่วนใหญ่เป็นตาราง Grid ทำให้เกิดปัญหาบริเวณทางแยกไม่สามารถมองเห็นรถสวน ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณสำหรับกระจกโค้งนูนที่ทางสำนักงานเขตจำเป็นต้องจัดบริการให้

ตามแผนที่ 3.5

3.4.2 การคมนาคมทางน้ำ

การคมนาคมทางน้ำแม้ว่าปัจจุบันจะลดบทบาทลงไปอย่างมากก็ตาม แต่ยังคงมีความสำคัญไม่น้อยสำหรับชุมชนริมคลองและเกษตรกรที่ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมภายในชุมชนย่อย การขนส่งสินค้าทางการเกษตร การอุปโภคบริโภค ตลอดจนการใช้น้ำในการเกษตรกรรม ซึ่งคลองต่างๆ ที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานเขตหนองแขม มีทั้งสิ้น 28 คลอง มีความยาวรวม 35.6 กิโลเมตร โดยมีคลองภาษีเจริญเป็นคลองหลักที่มีความกว้างที่สุด 14 เมตร ส่วนคลองอื่นๆ มีความกว้างประมาณ 3-12 เมตร

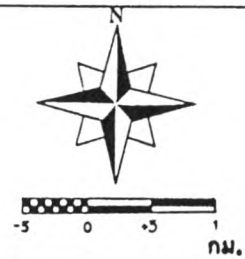
ตามแผนที่ 3.6

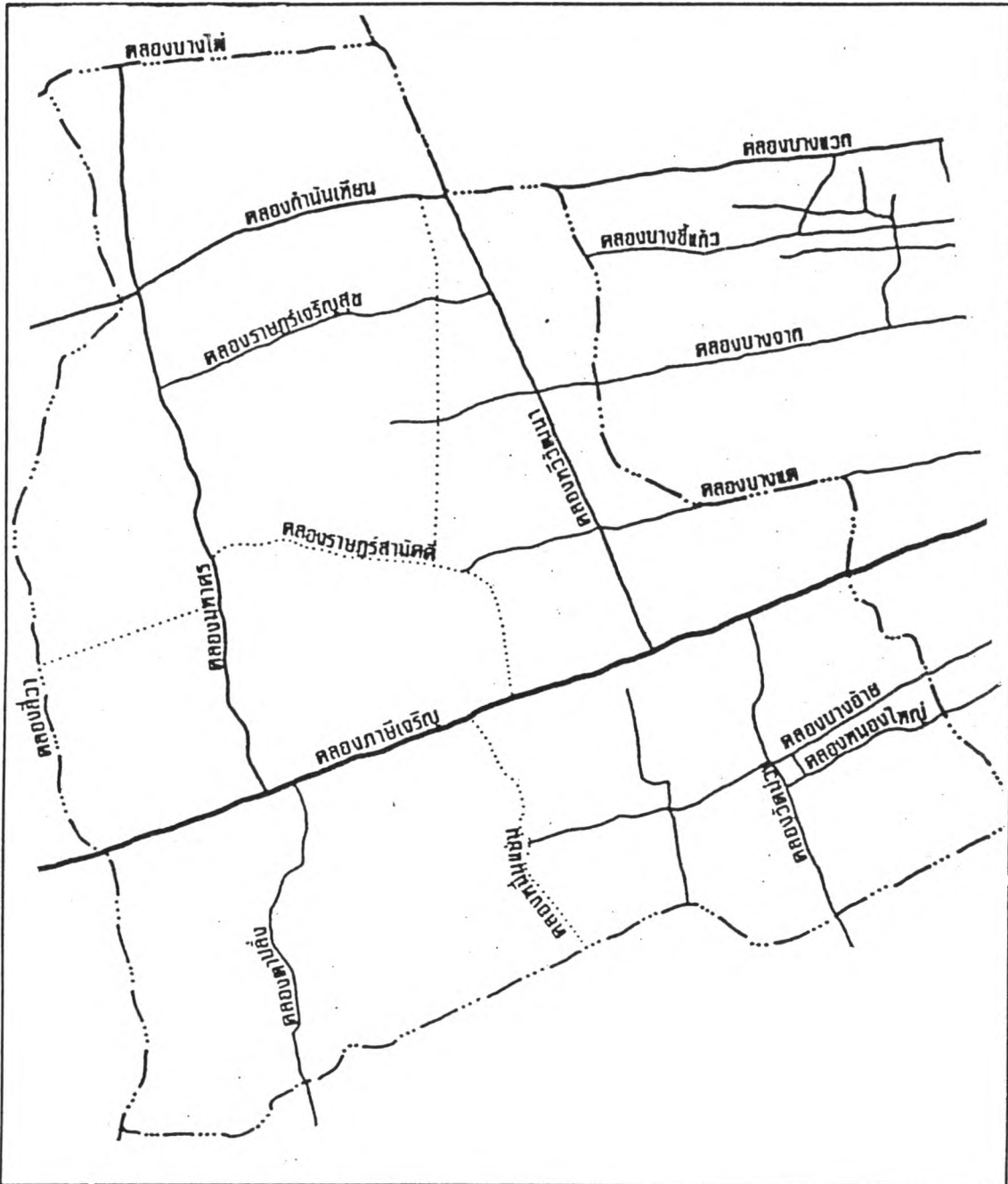
แผนที่ 3.5 แสดงโครงข่ายถนนในเขตหนองแขม

สัญลักษณ์

- ถนนสายหลัก
- - - ถนนสายรอง

แนวทางด้านผังเมืองเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตชุมชนชนานเมืองกรุงเทพมหานคร
 : กรณีศึกษาเขตรับผิดชอบสถานีตำรวจหนองแขม

แผนที่ 3.6 แสดงโครงข่ายคลองในเขตหนองแขม

<p>สัญลักษณ์</p> <p>————— คลอง</p> <p>----- เส้นแบ่งเขต</p> <p>..... เส้นแบ่งแขวง</p>	
---	--

แนวทางด้านผังเมืองเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตชุมชนชานเมืองกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาเขตรับผิดชอบสถานีตำรวจหนองแขม

3.4.3 บริการไฟฟ้า

พื้นที่ภายในเขตหนองแขมส่วนใหญ่ได้รับบริการไฟฟ้าอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะพื้นที่ แนวถนน ซอย และลำคลองต่างๆ ได้รับบริการเกือบทุกพื้นที่ ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าพื้นที่ภายในเขต หนองแขมไม่มีปัญหาเกี่ยวกับบริการสาธารณูปโภค

3.4.4 บริการประปา

การประปาในเขตหนองแขมมีโครงข่ายการให้บริการในลักษณะเดียวกับกิจการ ไฟฟ้า กล่าวคือ สามารถให้บริการได้ตามแนวถนนและซอยต่างๆ ส่วนพื้นที่อื่นๆ ที่ห่างไกลจาก โครงข่ายการให้บริการ มีการนำน้ำบาดาลและน้ำในลำคลองเพื่อการอุปโภคบริโภคแทนน้ำประปา แต่เนื่องจากระยะหลังน้ำเสียที่ปล่อยจากโรงงานอุตสาหกรรมมักทำให้น้ำในลำคลองเน่าเสียเป็น ประจำ จนไม่สามารถนำน้ำในลำคลองมาบริโภคได้ และยังนำความเสียหายมาสู่เกษตรกรอีกด้วย ดังนั้นทางราชการควรให้โรงงานอุตสาหกรรมมีระบบการกำจัดน้ำเสียอย่างถูกวิธีก่อนปล่อยลงสู่ลำ คลอง และควรจัดบริการประปาสำหรับชุมชนริมคลองอย่างทั่วถึง

3.4.5 บริการโทรศัพท์

การสื่อสารประเภทโทรศัพท์ปัจจุบันทางองค์การโทรศัพท์ ได้วางโครงข่ายสาย โทรศัพท์และให้บริการภายในเขตหนองแขมได้อย่างทั่วถึง

3.5 บริการสังคม

3.5.1 การศึกษา

การให้บริการการศึกษาในเขตหนองแขมอยู่ในสังกัดหน่วยงานหลายหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

ก. สังกัดกรุงเทพมหานคร มี 9 โรงเรียน คือ ร.ร.บ้านขุนประเทศ ร.ร.วัด อุดมรังสี ร.ร.คลองบางแกว ในแขวงหนองค้างพลู และ ร.ร.วัดม่วง ร.ร.หมู่บ้านเศรษฐกิจ ร.ร.วัด ราษฎร์บำรุง ในแขวงหลักสอง และ ร.ร.วัดหนองแขม ร.ร.ประชาบำรุง ร.ร.วัดศรีนวลธรรมวิมล ในแขวงหนองแขม

ข. สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ มี 2 โรงเรียน คือ ร.ร.ศึกษาผู้ใหญ่วัดอุดมรังสี ในแขวงหนองค้างพลู และ ร.ร.ศึกษาผู้ใหญ่วัดม่วง ในแขวงหลักสอง

ค. สังกัดกรมสามัญ กระทรวงศึกษาธิการ มี 2 โรงเรียน คือ ร.ร.วัดหนองแขม ในแขวงหนองแขม และ ร.ร.ปัญญาवरคุณ ในแขวงหลักสอง

ง. สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มี 8 โรงเรียน โดยเป็นระดับอนุบาลและประถมศึกษา 6 โรงเรียน ระดับอาชีวศึกษา 1 แห่ง คือ ร.ร.เทคโนโลยีหมู่บ้านครู และระดับอุดมศึกษา 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

บทบาทการให้บริการด้านการศึกษานั้น ในระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการแก่นักเรียนในพื้นที่ จะมีเพียงระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาเท่านั้นที่มีบทบาทในการให้บริการแก่นักศึกษาในพื้นที่อื่น

ตามแผนที่ 3.7

3.5.2 การบริการสาธารณสุข

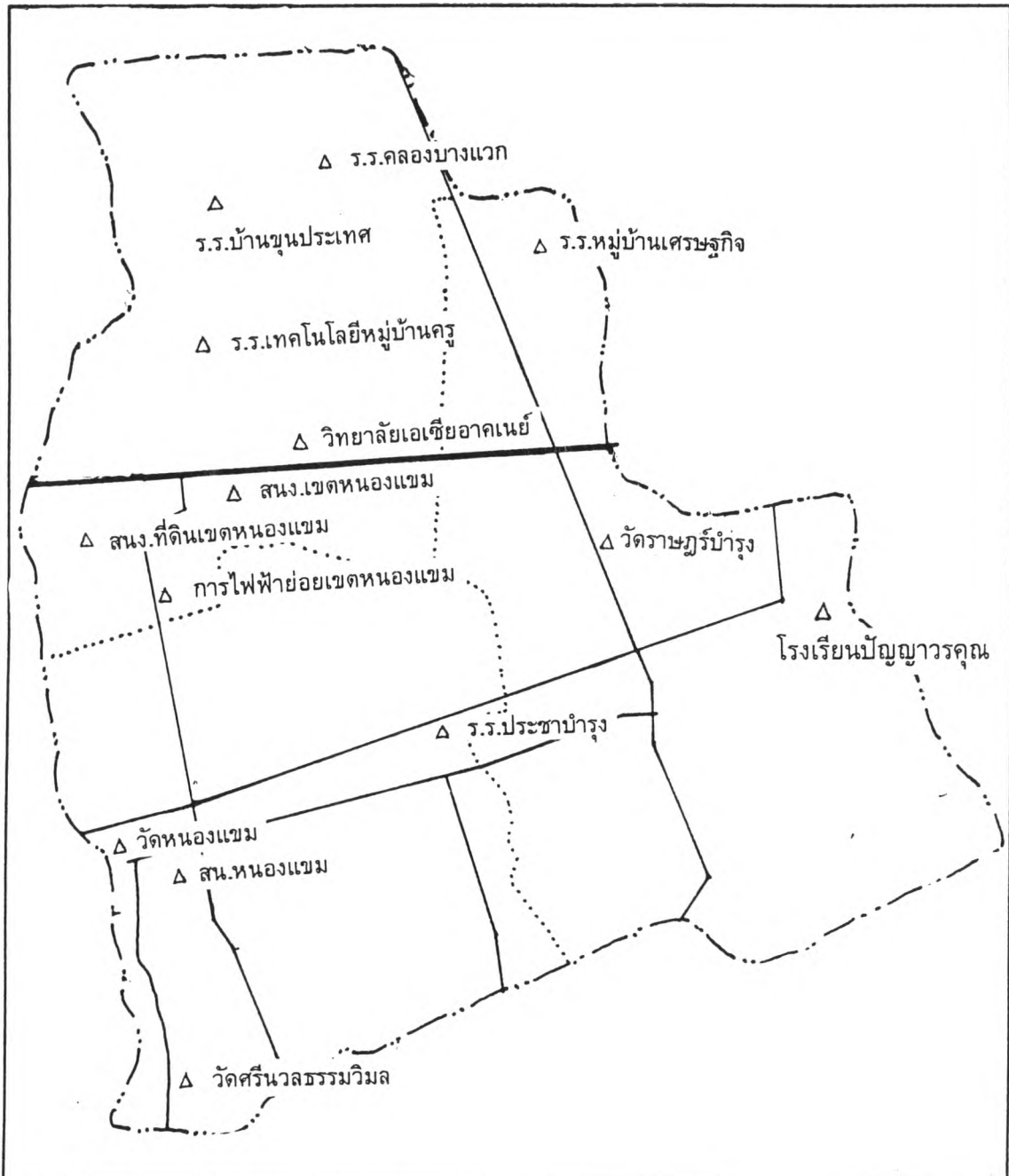
เขตหนองแขมมีศูนย์สาธารณสุข จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์บริการสาธารณสุข 48 ศูนย์บริการสาธารณสุขสาขาปิตุวัตรณ ศูนย์บริการสาธารณสุขสาขาหนองแขม และศูนย์บริการสาธารณสุขสาขาวิจิตรอนามัย และมีโรงพยาบาลอีก 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลศรีวิชัย 2 ซึ่งเป็นโรงพยาบาลของเอกชน และโรงพยาบาลหลวงพ่อดำศักดิ์ สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในวัดหลวงศรีนวลธรรมวิมล นอกจากนั้นในเขตหนองแขมยังมีคลินิกเอกชนที่ให้บริการอีกจำนวน 24 แห่ง

3.5.3 ศาสนสถาน

ประชากรในเขตหนองแขมส่วนใหญ่ร้อยละ 96 นับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัดในพระพุทธศาสนา 8 แห่ง กระจายอยู่ตามชุมชนสำคัญๆ ดังนี้

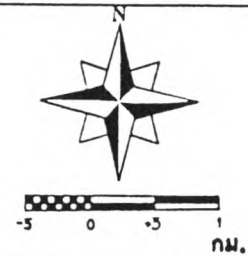
แขวงหลักสอง	ได้แก่ วัดม่วง วัดราษฎร์บำรุง
แขวงหนองแขม	ได้แก่ วัดหนองแขม วัดหลักสาม วัดศรีนวล วัดป่าทองเนียม
แขวงหนองค้างพลู	ได้แก่ วัดอุดมรังสี วัดวงษ์ถาวราราม วัดไผ่เลี้ยง

ตามแผนที่ 3.8

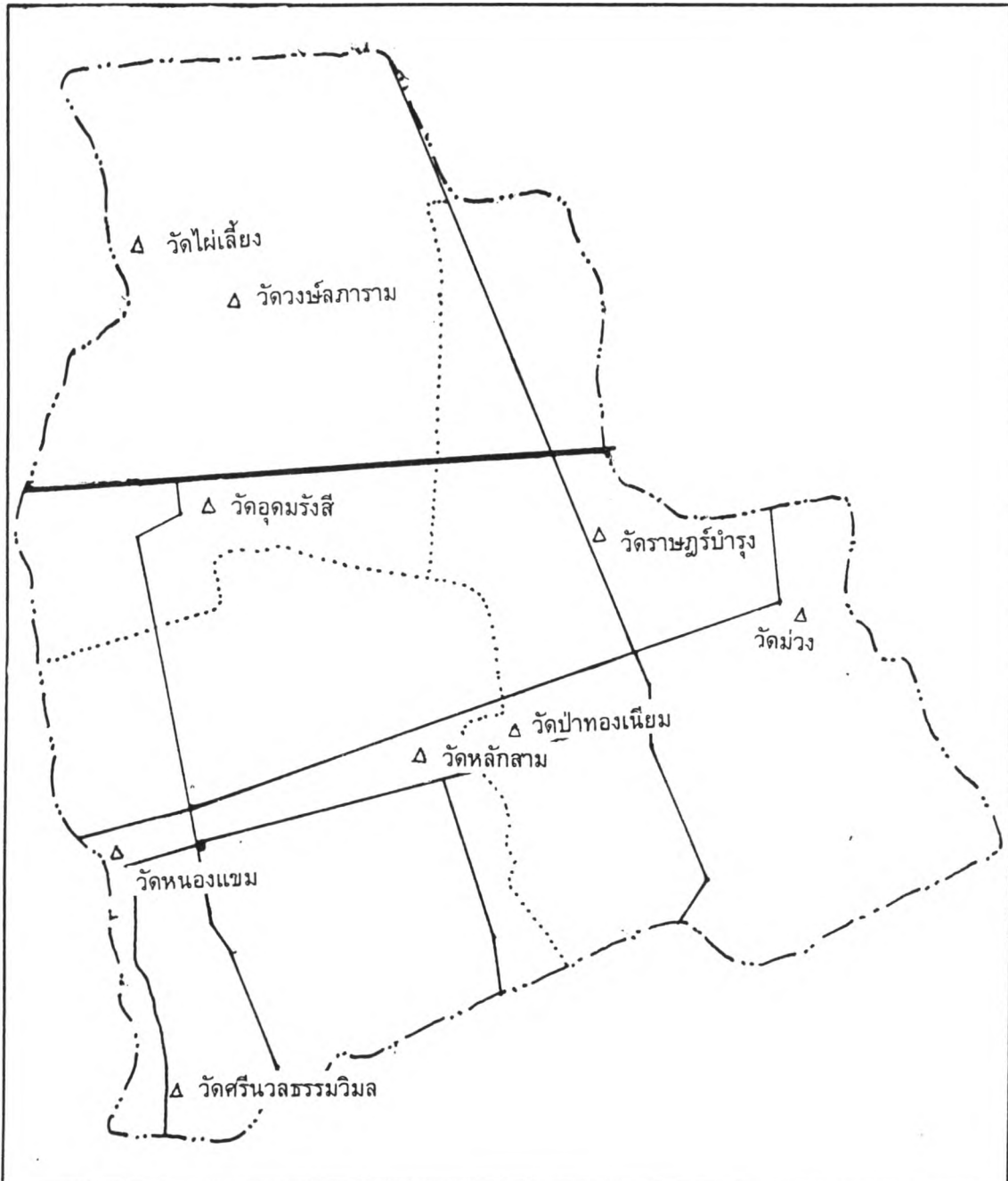

แผนที่ 3.7 แสดงที่ตั้งสาธารณูปการในเขตหนองแขม

สัญลักษณ์

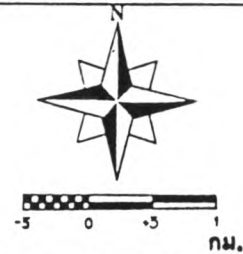

แนวทางด้านผังเมืองเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตชุมชนชานเมืองกรุงเทพมหานคร
: กรณีศึกษาเขตรับผิดชอบสถานีตำรวจหนองแขม

แผนที่ 3.8 แสดงศาสนสถานในเขตหนองแขม

สัญลักษณ์

แนวทางด้านฝั่งเมืองเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตชุมชนชนานเมืองกรุงเทพมหานคร
: กรณีศึกษาเขตรับผิดชอบสถานีตำรวจหนองแขม

3.6.1 บทบาทในอดีต

ในอดีตเขตหนองแขมเป็นเขตชนบทของกรุงเทพมหานครอย่างแท้จริง โดยพื้นที่เกือบทั้งหมดเป็นพื้นที่เกษตรกรรม การตั้งถิ่นฐานโดยทั่วไปเป็นแบบชนบท (Rural Settlement) การดำเนินชีวิตประจำวันผูกพันอยู่กับลำคลอง ซึ่งจำเป็นต้องใช้น้ำในการบริโภค การขนส่งสินค้าและทางการเกษตร สังคมในระยนี้ เป็นไปอย่างเรียบง่ายไม่หลากหลาย ดังนั้นบทบาทสำคัญของเขตหนองแขมจึงเป็นเพียงแหล่งอาหารของเมืองเท่านั้น แต่ต่อมาบ้านเมืองได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับในระยะหลังอัตราการเพิ่มของประชากรได้ทวีสูงขึ้นมาก ทำให้เกิดขบวนการเป็นเมืองแผ่ขยายจากเขตใจกลางเมืองสู่เมืองพื้นที่ชนบทรอบนอก ซึ่งเขตหนองแขมเป็นเขตหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองและประชากร เป็นผลให้บทบาทของเขตหนองแขมเปลี่ยนแปลงไปในที่สุด

3.6.2 บทบาทในปัจจุบัน

กรุงเทพมหานคร เป็นราชธานีของไทยมาถึง 214 ปี พื้นที่ของเมืองได้ขยายตัวจนไปจรดเมืองข้างเคียงจนเกือบจะเป็นเมืองเดียวกัน การเจริญเติบโตของกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 9.2 การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของกรุงเทพฯ แสดงให้เห็นได้ทั้งทางแนวตั้ง (Vertical) ได้แก่ ตึกสูงระฟ้าที่เป็นอาคารชุดและแฟลตในกรุงเทพฯ มีเพิ่มขึ้นถึง 49,629 โครงการในปี 2537 และการขยายตัวในแนวนอน (Horizontal) ได้แก่ หมู่บ้านจัดสรร ตึกแถว บ้านเดี่ยว บ้านแฝด ที่เกิดเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มจะเพิ่มอีกต่อไป ผลของการพัฒนาทำให้ประชากรเมืองเติบโตมากกว่าร้อยละ 6.7 ต่อปี ประชากรเหล่านี้ได้กระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ การขยายตัวของภาคเศรษฐกิจที่สูงก็มีส่วนสำคัญที่จะกำหนดบทบาทของเมืองกรุงเทพฯ เช่น เป็นศูนย์กลางในการผลิตที่ทุกสาขาการผลิต ศูนย์กลางการค้า ศูนย์กลางอุตสาหกรรมการผลิต ศูนย์กลางในการบริหาร ศูนย์กลางในการติดต่อสื่อสาร ฯลฯ กรุงเทพมหานครจึงเปรียบเสมือนหัวใจของประเทศที่ส่งเสริมกิจกรรมในทุกภาคของประเทศ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นคือ ประชากรเมืองจากรอบๆ กรุงเทพมหานครเดินทางเข้ามาทำงานในเมืองโดยเฉพาะในช่วงกลางวันมากขึ้นเรื่อยๆ

ด้วยกรุงเทพมหานคร ที่เป็นศูนย์กลางของกิจการต่างๆ จึงมีปัจจัยดึงดูดให้มีกาอพยพของประชากรจากชนบทและเมืองต่างๆ ในภูมิภาค การเพิ่มของประชากรไปสู่การขยายพื้นที่เมือง การขยายตัวของเมืองในแต่ละบริเวณไม่ว่าจะเป็นสิ่งปลูกสร้างในรูปแบบของอาคารสูง การใช้พื้นที่สำหรับประโยชน์ในทางธุรกิจ หรือ สำหรับใช้ประโยชน์ทางสาธารณะ ย่อมขึ้นอยู่กับความคุ้มค่าการก่อสร้างอาคารที่ดิน การเป็นย่านศูนย์กลาง และพื้นที่ว่างยังเหลืออยู่ ลักษณะการขยายตัวของกรุงเทพฯ มีความสำคัญทำให้เราเห็นภาพรวมของกรุงเทพฯ ได้ง่ายขึ้น

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมากรุงเทพมหานครมีการเพิ่มจำนวนประชากรมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเป็นการเพิ่มในเขตชั้นกลางและเขตชั้นนอกในขณะที่เขตชั้นในมีประชากรลดลง ผลที่ตามมาคือ การขยายตัวของพื้นที่เมืองเพื่อรองรับประชากรที่กระจายออกจากเขตชั้นในและประชากรที่เพิ่มขึ้น โดยผ่านกระบวนการเป็นเมือง (Urbanization) ในรูปของการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ เช่นที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยลักษณะการขยายตัวของเมืองดังกล่าว ส่งผลให้กรุงเทพมหานครในอนาคตเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 จะพบว่ายังคงเติบโตในอัตราที่สูงกว่าอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยของประเทศ(ร้อยละ 9.5) โดยภาคอุตสาหกรรมจะเติบโตในอัตราร้อยละ 10.2 และภาคบริการในอัตราร้อยละ 9.2 ในขณะที่ภาคเกษตรจะเติบโตในอัตราร้อยละ 2.8 อย่างไรก็ตามการเติบโตในภาคการผลิตต่างๆ ดังกล่าวจะทำให้สัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากจากร้อยละ 68.5 เมื่อตอนต้นแผนฯ เป็นร้อยละ 70.3 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ ส่วนภาคบริการเพิ่มขึ้นไม่มากนักจากร้อยละ 54.3 เมื่อตอนต้นแผนฯ เป็นร้อยละ 55.8 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ ส่วนภาคเกษตรจะยังคงยืนอยู่ในระดับเดิม

รูปแบบการขยายตัวของกรุงเทพมหานครมีการขยายตัว 2 แนว ได้แก่

- การขยายตัวของเมืองในแนวราบ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 พื้นที่กรุงเทพฯ ชั้นในและชั้นกลางมีการพัฒนาเกือบเต็มพื้นที่อยู่แล้ว การขยายตัวในแนวราบจะไม่ค่อยปรากฏในเขตเมืองชั้นใน การขยายตัวของเมืองส่วนใหญ่จะขยายไปตามแนวที่สาธารณูปโภคกระจายไปถึงซึ่งรวมถึงถนน การขยายตัวในแนวราบของกรุงเทพมหานครจึงมักจะเปลี่ยนแปลงไปตามแนวถนนสายต่างๆ ในเขตเมืองรอบนอกและชานเมือง เช่น ถนนรามคำแหง สุขาภิบาล 1 2 และ 3 ถนนรามอินทรา ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ-นนทบุรี ถนนพุทธมณฑล ถนนพระราม 2

- การขยายตัวของเมืองในแนวสูง การพัฒนาอาคารสูงเป็นผลมาจากการขยายตัวในระบบเศรษฐกิจ มีการลงทุนจากภายนอกประเทศเพิ่มมากขึ้น เช่น ธุรกิจการท่องเที่ยว การส่งออก ฯลฯ ทำให้เกิดความต้องการอาคารสำนักงานเพิ่มสูงขึ้น ขณะเดียวกันพัฒนาการของที่อยู่อาศัยก็อยู่ในรูปอาคารสูงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากราคาที่ดินเพิ่มสูง และที่ดินในเมืองเริ่มหมดไป

ลักษณะการขยายตัวของพื้นที่เมืองดังกล่าวเป็นการขยายเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรมที่มีอยู่เดิม ซึ่งภาวะการเช่นนี้ นอกจากจะทำให้บริเวณพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกโดยรอบกรุงเทพฯ แปรเปลี่ยนสภาพในลักษณะไม่สอดคล้องกับสมรรถนะดินของพื้นที่แล้วยังผลให้การขยายตัวของเมืองกรุงเทพมหานคร เป็นไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด สร้างปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของเมืองและเป็นผลเสียสำหรับการพัฒนาประเทศโดยรวม

เขตหนองแขมเป็นเขตชั้นนอกที่ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองกรุงเทพมหานครเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เป็นการขยายเพื่อรองรับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นโดยพื้นที่เมืองที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นพื้นที่พักอาศัยและอุตสาหกรรมโดยพื้นที่เมืองที่เกิดขึ้นในระยะแรกมักจะเป็นโรงงานอุตสาหกรรมเสียมากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมต้องการที่ดินราคาถูก อีกทั้งยังถูกกดดันจากข้อบังคับการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในเขตใจกลางเมือง แต่อย่างไรก็ตามการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมโดยทั่วไปอยู่ในบริเวณฝั่งพระนครโดยเฉพาะเขตลาดกระบัง มีนบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ ในขณะที่เดียวกันในฝั่งธนบุรีการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่อยู่ในเขตบางขุนเทียน และอำเภออ้อมน้อย จังหวัดสมุทรสาคร ดังนั้นการขยายตัวของพื้นที่เมืองประเภทนี้ในระยะต่อมาจึงเป็นไปได้ไปอย่างช้ามาก

สำหรับการขยายตัวของพื้นที่เมืองที่เห็นได้ชัด ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เมืองประเภทที่อยู่อาศัย โดยมีอาคารบ้านเรือนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกิจการบ้านจัดสรรพร้อมที่ดินได้รับความนิยมเป็นพิเศษและมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ดังนั้นเขตหนองแขมซึ่งเป็นพื้นที่ชานเมืองจะต้องรับภาระในการเป็นพื้นที่พักอาศัยของประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน ดังนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่าปัจจุบันเขตหนองแขมมีบทบาทที่เด่นชัดที่สุดคือเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของพื้นที่เมืองประเภทที่อยู่อาศัย

3.7 พื้นที่ศึกษา สน.หนองแขม

สถานีตำรวจเป็นหน่วยงานย่อยที่สุดในสายงานบังคับบัญชาของกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทยโดยที่สถานีตำรวจเป็นหน่วยงานหลักที่มีความรับผิดชอบเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชน เนื่องจากสถานีตำรวจสถานที่ตั้งภายในชุมชน ดังนั้นแนวทางของกรมตำรวจในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมจะส่งไปยังผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจโดยตรง จะทำให้การวางแผนป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม มีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรมเด่นชัดยิ่งขึ้น สำหรับสถานีตำรวจนครบาลหนองแขม เดิมขึ้นสายการบังคับบัญชากับกองกำกับการตำรวจนครบาล 19 กองบังคับการตำรวจนครบาลธนบุรี กองบัญชาการตำรวจนครบาล ต่อมาเมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ.2537 ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างกรมตำรวจใหม่ทำให้สถานีตำรวจนครบาลหนองแขมได้รับการยกฐานะเป็นกองกำกับการสถานีตำรวจนครบาลหนองแขม มีผู้กำกับการทำหน้าที่หัวหน้าสถานีตำรวจ(แผนภูมิหมายเลข 3.1) ปัจจุบันสถานีตำรวจนครบาลหนองแขมมีสายการบังคับบัญชาขึ้นกับกองบังคับการตำรวจนครบาล 9 กองบัญชาการตำรวจนครบาล(แผนภูมิหมายเลข 3.2) มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย การรักษากฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำผิดทางอาญา ดูแลรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ ค้ำครองสวัสดิภาพและบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในท้องที่ และมีการปฏิบัติงานที่สำคัญ 2 ส่วนคือ

1. การกิจปกติ มีหน้าที่เกี่ยวกับ

- การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและผู้กระทำความผิดกฎหมายในเขตพื้นที่
- อำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการจราจรในเขตพื้นที่
- ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการสอบสวนคดีอาญาและดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- การให้บริการประชาชนเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน

2. การกิจพิเศษ มีหน้าที่เกี่ยวกับ

- ถวายความอารักขาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดจนบุคคลสำคัญต่างๆ
- การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงเกี่ยวกับการเดินขบวนประท้วงหรือการก่อความไม่สงบในเขตพื้นที่
- การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยที่มีปัญหาอาชญากรรมโดยตรงภายในเขตพื้นที่

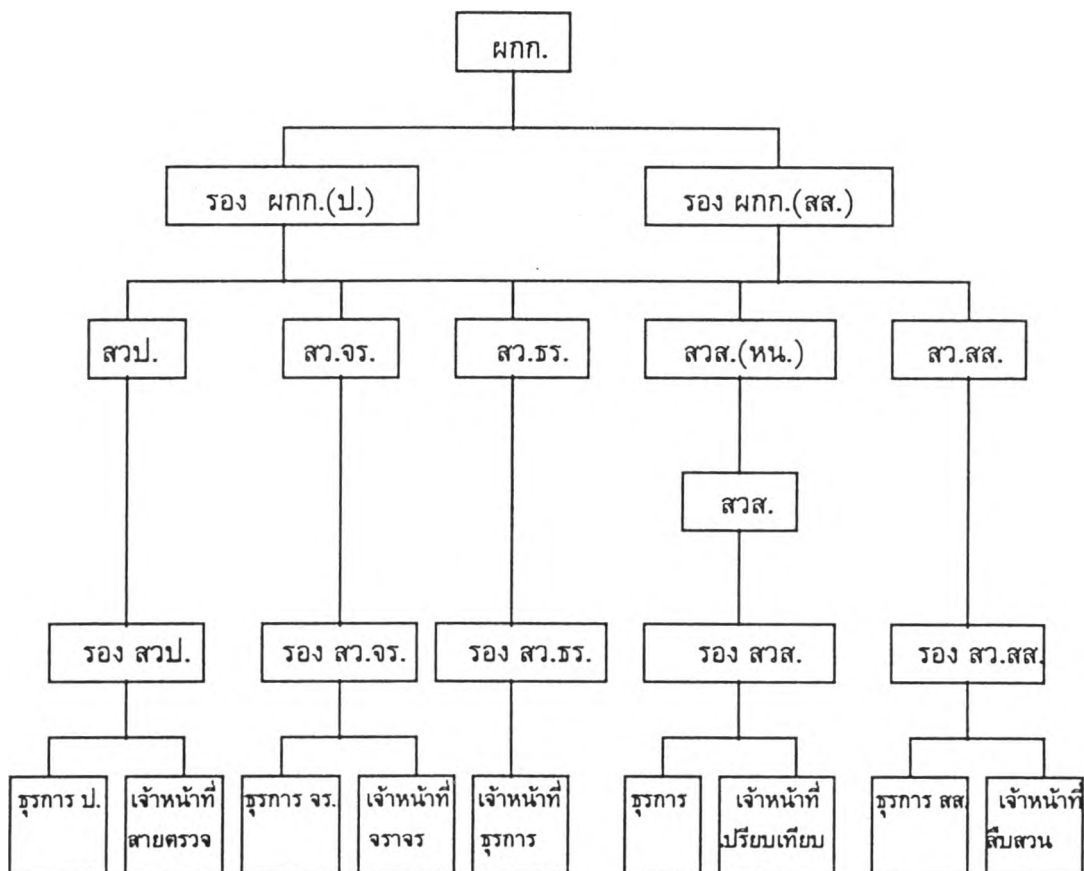
3.7.1 ประวัติของ สน.หนองแขม

ไม่มีหลักฐาน หรือเอกสารใดจัดทำไว้ให้ทราบว่า สถานีตำรวจนครบาลหนองแขมได้ก่อสร้างขึ้นมาตั้งแต่เมื่อใด จึงได้เพียงสอบถามประวัติความเป็นมาจากผู้สูงอายุ พอทราบประวัติและความเป็นมาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำประวัติของสถานีตำรวจนครบาลหนองแขมประมวลได้ความว่า สถานีตำรวจนครบาลหนองแขม เดิมได้ก่อตั้งเป็นกิ่งสถานีตำรวจมาก่อน ตั้งอยู่ริมคลองภาษีเจริญฝั่งใต้ ในเนื้อที่ดิน 224 ตารางวา แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพฯ และต่อมาจึงได้ขึ้นเป็นสถานีตำรวจนครบาลหนองแขม ในปี พ.ศ. 2520 กองบัญชาการตำรวจนครบาล ได้สั่งให้สถานีตำรวจนครบาลหนองแขม ดำเนินการจัดหาซื้อที่ดินเพื่อทำการปลูกสร้างอาคารที่ทำการสถานีตำรวจนครบาลหนองแขมหลังใหม่ พร้อมกับปลูกสร้างอาคารที่พักอาศัยให้กับข้าราชการตำรวจ พ.ต.ต.ประยูร ดิษฐานพงศ์ สว.สน.หนองแขม ในสมัยนั้นจึงได้ติดต่อขอซื้อที่ดินจากประชาชนในย่านหนองแขม เพื่อทำการปลูกสร้างอาคารที่ทำการหลังใหม่ และปลูกอาคารที่พักอาศัยให้แก่ข้าราชการและครอบครัว ต่อมาได้มีนายชวน วุฒิสุข ได้เสนอขายที่ดินให้กับทางราชการ และมีจิตศรัทธาที่จะบริจาคที่ดินให้กับทางราชการอีกจำนวน 1 ไร่ สถานีตำรวจนครบาลหนองแขม จึงได้ตกลงจัดซื้อที่ดินจากนายชวน วุฒิสุข จำนวน 3 ไร่ รวมทั้งหมดจำนวน 4 ไร่ ซึ่งที่ดินดังกล่าวตั้งอยู่ที่ ถนนหนองแขม-บางบอน (บางบอน3) แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

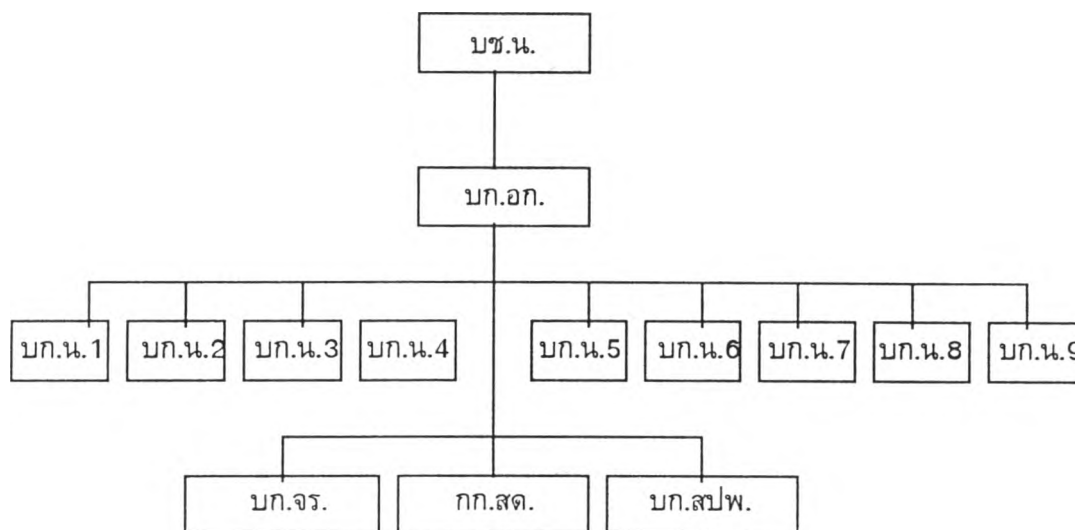
ในปี พ.ศ. 2523 ทางราชการจึงได้ทำการปลูกสร้างอาคารที่พักอาศัย (แฟลต) ให้กับข้าราชการตำรวจจำนวน 1 หลัง 40 หน่วย ในพื้นที่ดินดังกล่าว เพื่อให้ข้าราชการตำรวจเข้าพักอาศัย ในปี พ.ศ. 2529 กรมตำรวจจึงได้ปลูกสร้างอาคารที่ทำการสถานีตำรวจนครบาลหนองแขมหลังใหม่ในพื้นที่ดินดังกล่าวอีก และได้ปลูกสร้างเสร็จสมบูรณ์เมื่อเดือน เมษายน 2530 สถานีตำรวจนครบาลหนองแขม จึงได้ย้ายออกจากอาคารหลังเดิมที่ริมคลองภาษีเจริญฝั่งใต้มาเปิด

บริการประชาชน ณ อาคารหลังใหม่ซึ่งตั้งอยู่ที่ 44 หมู่ที่ 8 ถนนหนองแขม-บางบอน แขวง หนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2530 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน และในวันที่ 23 มกราคม 2537 กรมตำรวจปรับโครงสร้างให้สถานีตำรวจนครบาลหนองแขมมีนายตำรวจระดับผู้กำกับเป็นหัวหน้าสถานีเพื่อบริการประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบใช้ได้รับความสะดวกในการติดต่อราชการได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงสายการบังคับบัญชาของสถานีตำรวจนครบาลหนองแขม

แผนภูมิที่ 3.2 แสดงการแบ่งส่วนราชการของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

3.7.2 ขนาดและขอบเขตของพื้นที่ความรับผิดชอบ

สถานีตำรวจนครบาลหนองแขม สายการบังคับบัญชาขึ้นอยู่กับกองบังคับการตำรวจนครบาลธนบุรี กองบัญชาการตำรวจนครบาล (ก่อนเดือนตุลาคม ปี พ.ศ.2539) มีขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบดังนี้คือ

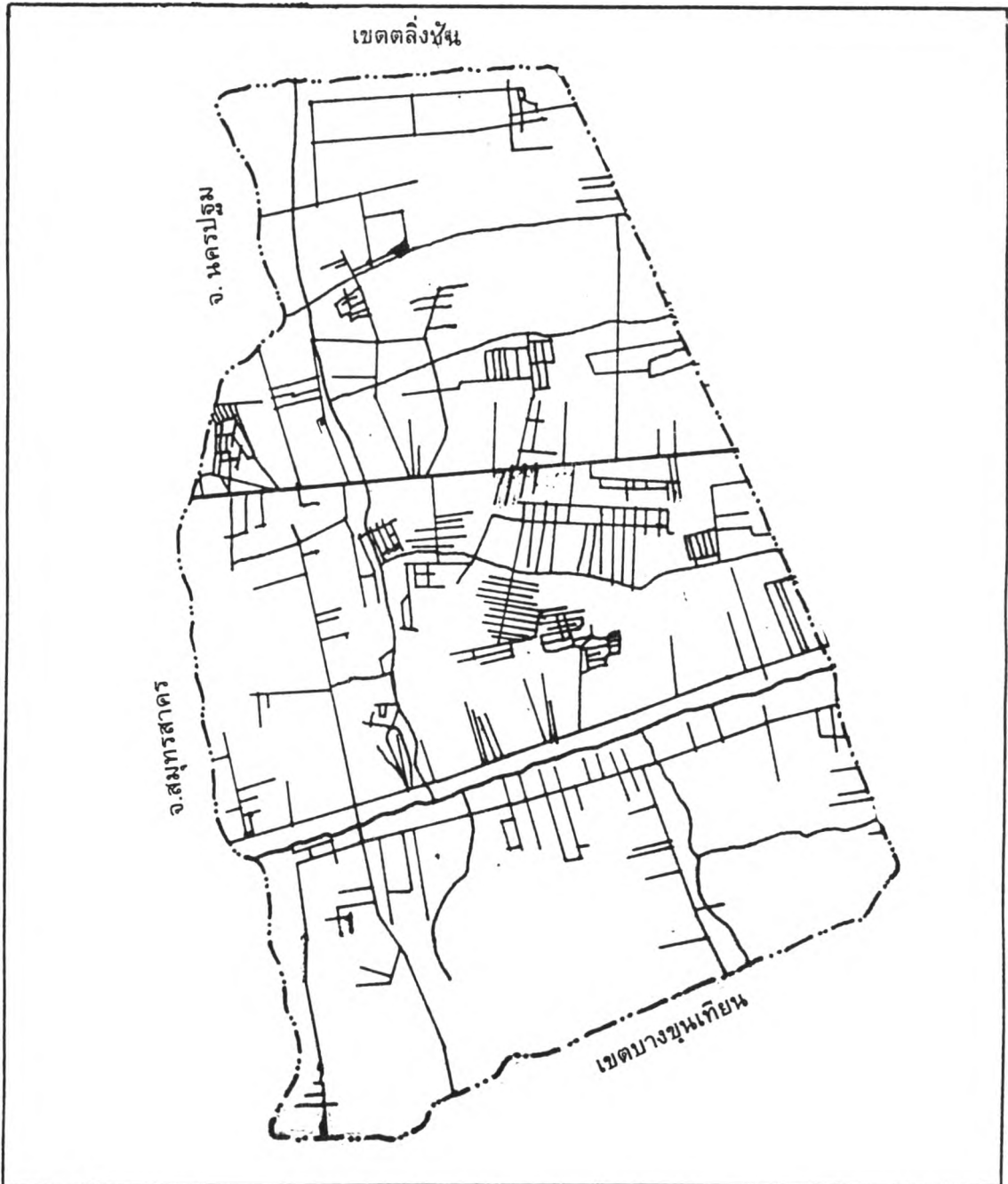
ทิศเหนือ	เริ่มจากคลองบางไผ่ตั้งแต่คลองทวิวัฒนาไปจดจังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันออก	จากคลองบางไผ่ไปตามคลองทวิวัฒนาฝั่งตะวันตกข้ามคลองออกคลองภาษีเจริญ แล้วตัดตรงไปตามทุ่งนา ถึงหัวคูคลองหนามแดง
ทิศใต้	ตั้งแต่หัวคูคลองหนามแดงไปตามลำคลองจวดคลองสี่วาติดต่อเขตจังหวัดสมุทรสาคร
ทิศตะวันตก	จดเขตท้องที่จังหวัดสมุทรสาครและเขตท้องที่จังหวัดนครปฐม

ตามแผนที่ 3.9

3.7.3 ลักษณะการใช้ที่ดิน

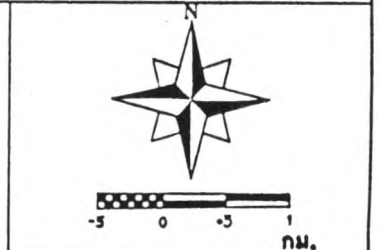
1) ข้อกำหนดด้านการใช้ที่ดินในเขตพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษามีการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามที่ประกาศใช้ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 และจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 116(พ.ศ.2535) รายละเอียดเป็นดังนี้

แผนที่ 3.9 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา สน.หนองแขม

สัญลักษณ์

แนวทางด้านฝั่งเมืองเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตชุมชนเมืองของกรุงเทพมหานคร
: กรณีศึกษาเขตรับผิดชอบสถานีตำรวจนครบาลหนองแขม

ก. ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า
ได้แก่โรงงานกำจัดมูลฝอยหนองแขม

ข. ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง

ด้านเหนือ	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดสมุทรสาคร และคลองกำนันเทียบฝั่งใต้
ด้านตะวันออก	จดคลองมหาสารฝั่งตะวันตก
ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ 500 เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม)
ด้านตะวันตก	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดสมุทรสาคร

ค. ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย

ด้านเหนือ	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตระหว่างเขตภาษีเจริญกับเขตหนองแขม และคลองราษฎร์สามัคคีฝั่งใต้
ด้านใต้	จดคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ
ด้านตะวันตก	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดสมุทรสาคร เส้นขนานระยะ 500 เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) และคลองมหาสารฝั่งตะวันออก

และอีกพื้นที่ซึ่งเป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อยในขอบเขตพื้นที่ศึกษาจะมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ด้านเหนือ	จดคลองบางแวกฝั่งใต้
ด้านตะวันออก	จดคลองทวีวัฒนาฝั่งตะวันตก
ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดคลองมหาสารฝั่งตะวันออก

ง. ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม

ด้านเหนือ	จดคลองบางไผ่ฝั่งใต้
ด้านตะวันออก	จดคลองทิววัฒนาฝั่งตะวันตก
ด้านใต้	จดคลองบางแวกฝั่งเหนือ และคลองกำนันเทียบฝั่งเหนือ
ด้านตะวันตก	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดระหว่างกรุงเทพมหานคร กับจังหวัดสมุทรสาคร และเส้นแบ่งเขตจังหวัดระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดนครปฐม

และที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม อีกพื้นที่หนึ่งในเขตพื้นที่ศึกษาคือ บริเวณฝั่งใต้ของคลองภาษีเจริญจะมีขอบเขตดังนี้

ด้านเหนือ	จดคลองภาษีเจริญฝั่งใต้
ด้านตะวันออก	จดถนนบางบอน 3(ซอยเพชรเกษม 69)
ด้านใต้	จดคลองหนามแดง
ด้านตะวันตก	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตกซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดระหว่างกรุงเทพมหานคร กับจังหวัดสมุทรสาคร

ตามแผนที่ 3.10

2) การใช้ที่ดินในเขตพื้นที่ศึกษาปัจจุบัน

ตามข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามประกาศที่ใช้ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 และจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 116 (พ.ศ.2535) ในเขตพื้นที่ศึกษาที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น ปัจจุบันเขตพื้นที่ศึกษาได้เปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งไม่ได้เป็นไปตามข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าว โดยมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินดังนี้

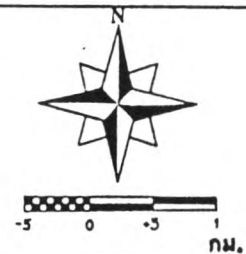
ก. ตามข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า ซึ่งได้แก่โรงงานกำจัดขยะมูลฝอยหนองแขม ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวได้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยกระจัดกระจายในโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยดังกล่าว

แผนที่ 3.10 แสดงการใช้ที่ดินในเขตหนองแขม

สัญลักษณ์

- ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย
- ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
- ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม

แนวทางด้านผังเมืองเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตชุมชนเมืองของกรุงเทพมหานคร

: กรณีศึกษาเขตรับผิดชอบสถานีตำรวจนครบาลหนองแขม

ข. ตามข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆ ในเขตพื้นที่ดังกล่าวคือ

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่ว่าง จะพบว่ามีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่ว่างในเขตพื้นที่ในบริเวณพื้นที่ติดคลองมหาสารด้านตะวันตก พื้นที่บริเวณด้านตะวันออกของหมู่บ้านหรรษา พื้นที่บริเวณด้านตะวันออกของหมู่บ้านพงษ์ศิริชัย 3 และพื้นที่บริเวณสองฟากซอยเพชรเกษม 81 จากขอยมามาเรื่อยๆมาจนถึงบริเวณโค้งบริษัทไทยรุ่งยูเนี่ยนคาร์

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม จะพบการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทดังกล่าวมากที่สุดสองฟากถนนเพชรเกษม และสองฟากถนนทางเข้าหมู่บ้านหรรษา

ค. ตามข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงประโยชน์การใช้ที่ดินเป็นประเภทต่างๆ ในเขตพื้นที่ดังกล่าวดังนี้คือ

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่ว่าง จะพบการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่ว่างปะปนอยู่ในพื้นที่อยู่ทั่วไป

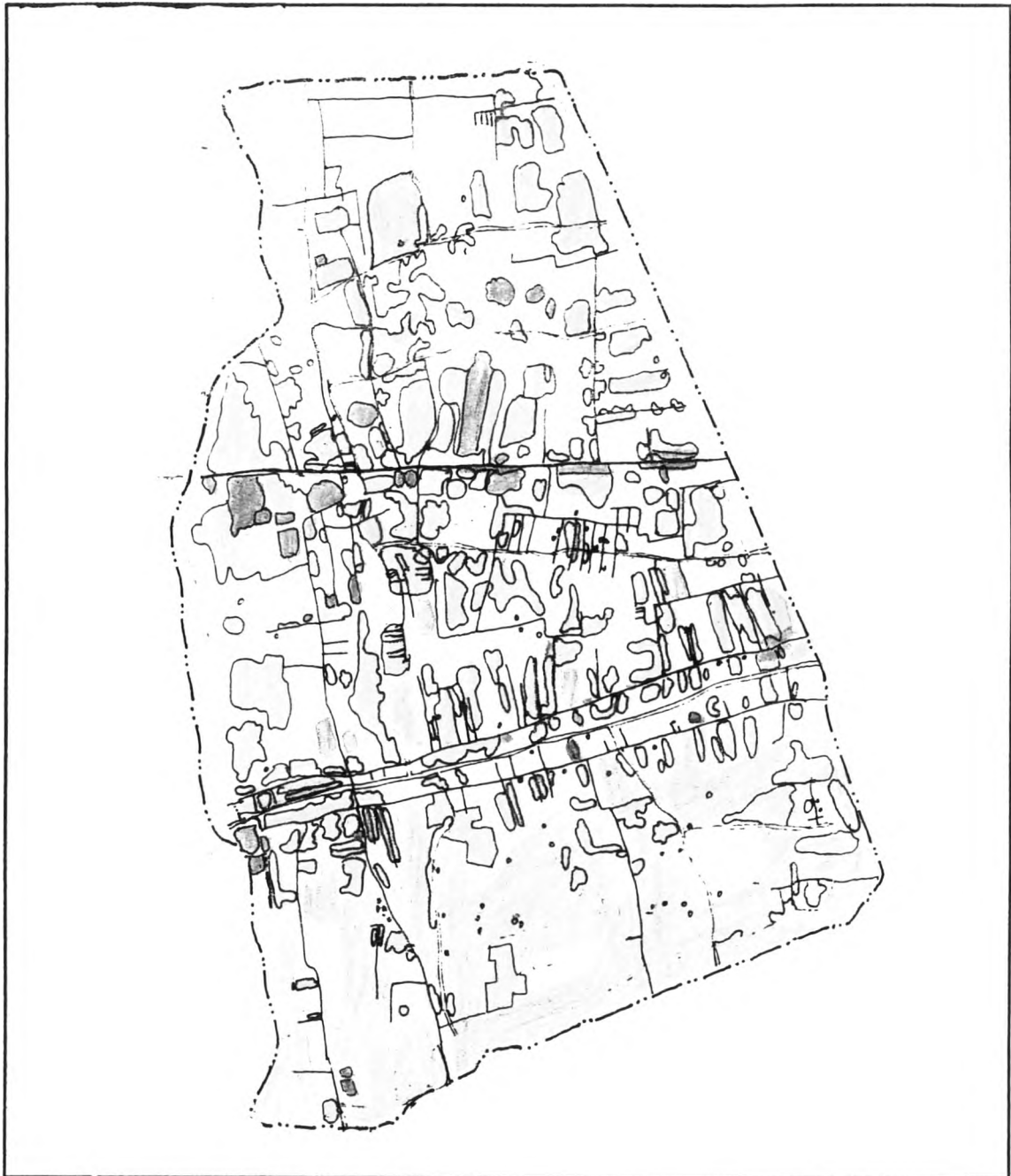
- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเกษตรกรรม จะพบการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเกษตรกรรมปะปนอยู่ในพื้นที่ทั่วไป

ง. ตามข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงประโยชน์การใช้ที่ดินประเภทต่างๆ ในเขตพื้นที่ดังกล่าวดังนี้

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่ว่าง จะพบการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่ว่างปะปนอยู่ทั่วไปในพื้นที่

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย จะพบการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อยบริเวณสี่แยกหนองแขม และบริเวณด้านตะวันตกของถนนบางบอน 3

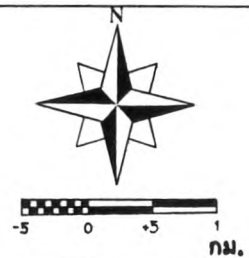
ตามแผนที่ 3.11

แผนที่ 3.11 แสดงการใช้ที่ดินในเขตพื้นที่ สน.หนองแขม

สัญลักษณ์

	ที่อยู่อาศัย		เกษตรกรรม
	พาณิชยกรรม		ศาสนศึกษา
	อุตสาหกรรมและคลังสินค้า		สถานศึกษา
	สถาบันราชการ		ที่ว่าง

แนวทางด้านผังเมืองเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตชุมชนชานเมืองกรุงเทพมหานคร
: กรณีศึกษาเขตรับผิดชอบสถานีตำรวจหนองแขม

3.7.4 การเข้าถึงภายในพื้นที่

ก. การคมนาคมทางบก

- ถนนเพชรเกษม (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4) เป็นถนนสายหลักที่ตัดผ่านพื้นที่เขตรับผิดชอบของ สน.หนองแขม มีจุดเริ่มต้นบริเวณสี่แยกท่าพระเขตบางกอกใหญ่ ผ่านไปสู่จังหวัดทางภาคใต้ของประเทศ

- ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ มีจุดเริ่มต้นจากถนนสุขาภิบาล 3 จังหวัดสมุทรสาครไปสิ้นสุดที่ถนนอินทป๋อง (ซอยเพชรเกษม 69)

- ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้ มีจุดเริ่มต้นจากบริเวณหน้าวัดหนองแขม และมีจุดสิ้นสุดที่จุดตัดกับถนนบางบอน 3

- ถนนมาเจริญ (ซอยเพชรเกษม 81) มีจุดเริ่มต้นแยกออกมาจากถนนเพชรเกษมบริเวณคลองมหาสาร ไปสิ้นสุดที่จุดตัดกับถนนเอกชัย-บางบอน

- ถนนหนองแขม-วัดศรีนวล เป็นถนนที่แยกมาจากถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้บริเวณวัดหนองแขม มีจุดสิ้นสุดที่บริเวณวัดศรีนวลธรรมวิมล

- ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา เป็นถนนที่แยกออกมาจากถนนเพชรเกษมเลียบไปกับคลองทวีวัฒนามีจุดสิ้นสุดที่ถนนปิ่นเกล้า-นครชัยศรี

ข. การคมนาคมทางน้ำ

การคมนาคมทางน้ำในเขตพื้นที่ศึกษาสามารถใช้ลำคลองเป็นเส้นทางคมนาคมได้คือ คลองภาษีเจริญ และคลองทวีวัฒนา นอกจากนั้นยังมีลำคลองในพื้นที่อีกหลายคลองได้แก่ คลองบางไผ่ คลองกำนันเทียน คลองราษฎร์เจริญสุข คลองราษฎร์สามัคคี คลองสีวา คลองตาปลั่ง คลองมหาสาร คลองหมื่นแช่ม คลองศิริธร ซึ่งปัจจุบันเป็นคลองต้นเขินจึงไม่ได้ใช้ประโยชน์เท่าที่ควร

3.7.5 ประชากรในพื้นที่ศึกษา

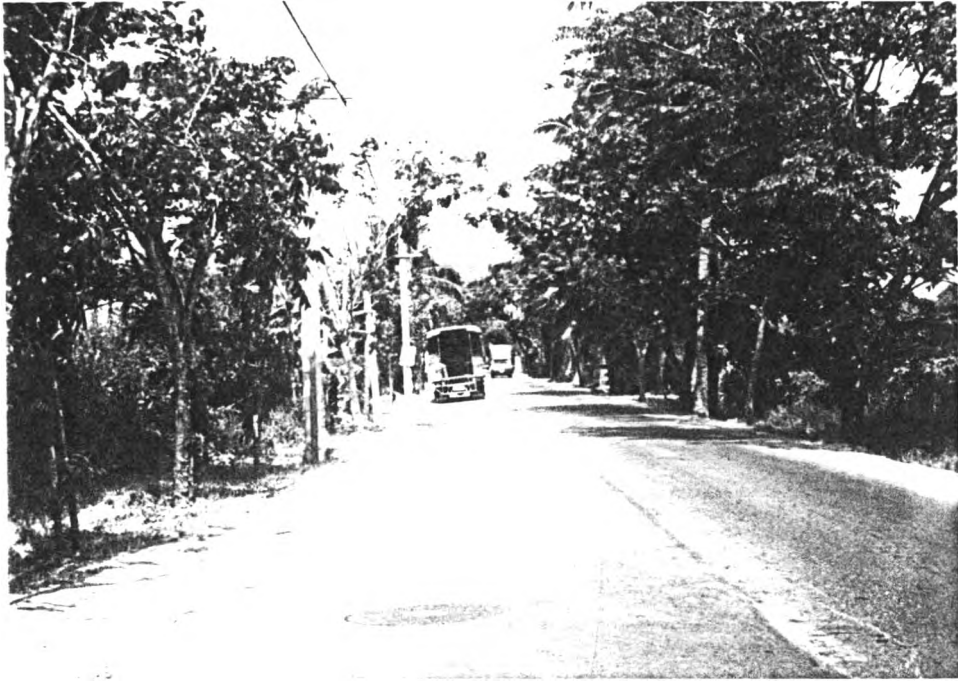
ประชากรในพื้นที่ศึกษาเขตรับผิดชอบของ สน.หนองแขม มีจำนวนประมาณ 103,788 คน แยกเป็นประชากรชาย จำนวนประมาณ 49,841 คน ประชากรหญิง จำนวน

ภาพ 3.3 แสดงถนนเพชรเกษมซึ่งทั้งสองฟากจะมีกิจกรรมหลายประเภท

ภาพ 3.4 แสดงถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ

ภาพ 3.5 แสดงถนนเลียบบคลองฝั่งใต้

ภาพ 3.6 แสดงถนนเลียบบคลองทิววัฒนา

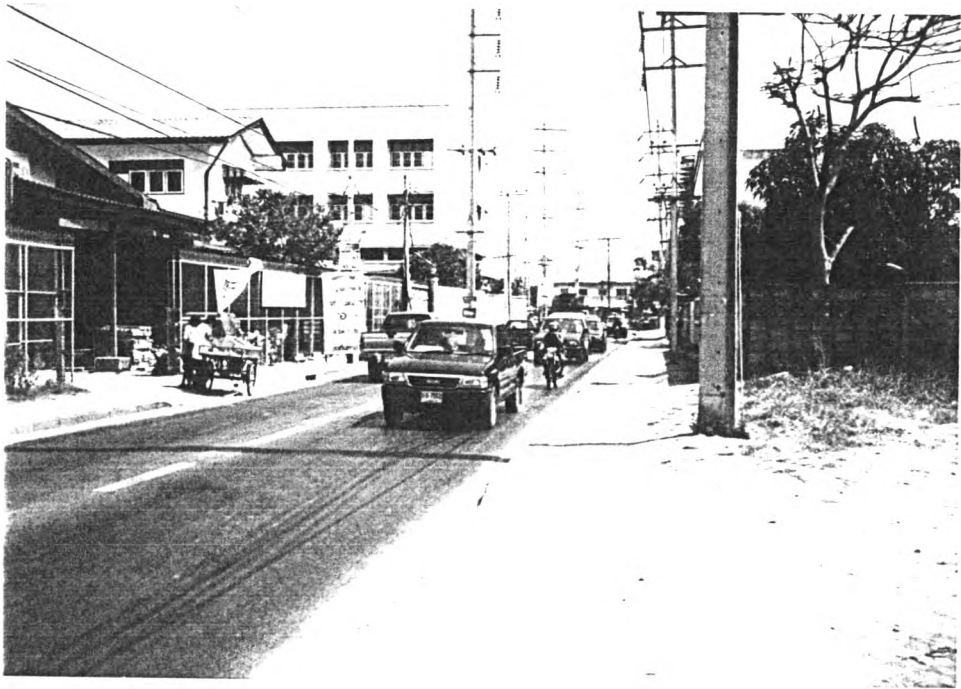
ภาพ 3.7 แสดงถนนบางบอน 4

ภาพ 3.8 แสดงถนนหนองแขม- วัดศรีนวล

ภาพ 3.9 แสดงถนนบางบอน 5

ภาพ 3.10 แสดงถนนบางบอน 3

ประมาณ 53,947 คน เนื่องจากเขตรับผิดชอบของ สน.หนองแขม ประกอบด้วยโรงงาน อุตสาหกรรม สถานศึกษา สถานที่ราชการ แฟลต หอพัก รวมทั้งสถาบันทางการเงินการธนาคาร จึงเป็นสาเหตุให้มีประชากรหมุนเวียนเข้ามาประกอบธุรกิจและประกอบอาชีพรับจ้างภายในพื้นที่จำนวนมาก ซึ่งเมื่อคิดคำนวณปริมาณประชากรแฝงในพื้นที่โดยนำฐานข้อมูลจากจำนวนผู้ปฏิบัติงานใน สถานที่ราชการ สถานที่ประกอบการค้า สถาบันทางการเงินการธนาคาร สถานประกอบการ ลูกจ้าง ตามโรงงานอุตสาหกรรม ตามข้อมูลสถานที่สำคัญ จะพบว่าในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจ นครบาลหนองแขม จะมีประชากรแฝงรวมประมาณ 250,000 คน ดังนั้นประชากรรวมทั้งหมดในพื้นที่ศึกษามีประมาณ 353,788 คน

3.8 การแบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็นพื้นที่เขตย่อย (Zone)

การวิจัยในงานชิ้นนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์ที่ดินกับคดีอาชญากรรมประเภทต่างๆที่เกิดขึ้น เพื่อนำผลการศึกษาไปวางแผนป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นเพื่อให้งานวิจัยเห็นภาพได้ชัดเจน และสามารถเปรียบเทียบกันได้ง่ายขึ้นผู้วิจัยจึงได้แบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น 4 เขตย่อย (Zone) โดยได้ใช้ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินและจำนวนคดีที่เกิดขึ้นเป็นเกณฑ์ ซึ่งแบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น 4 เขตย่อย (Zone) ดังนี้คือ

3.8.1 Zone A เป็นพื้นที่ศึกษาที่มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

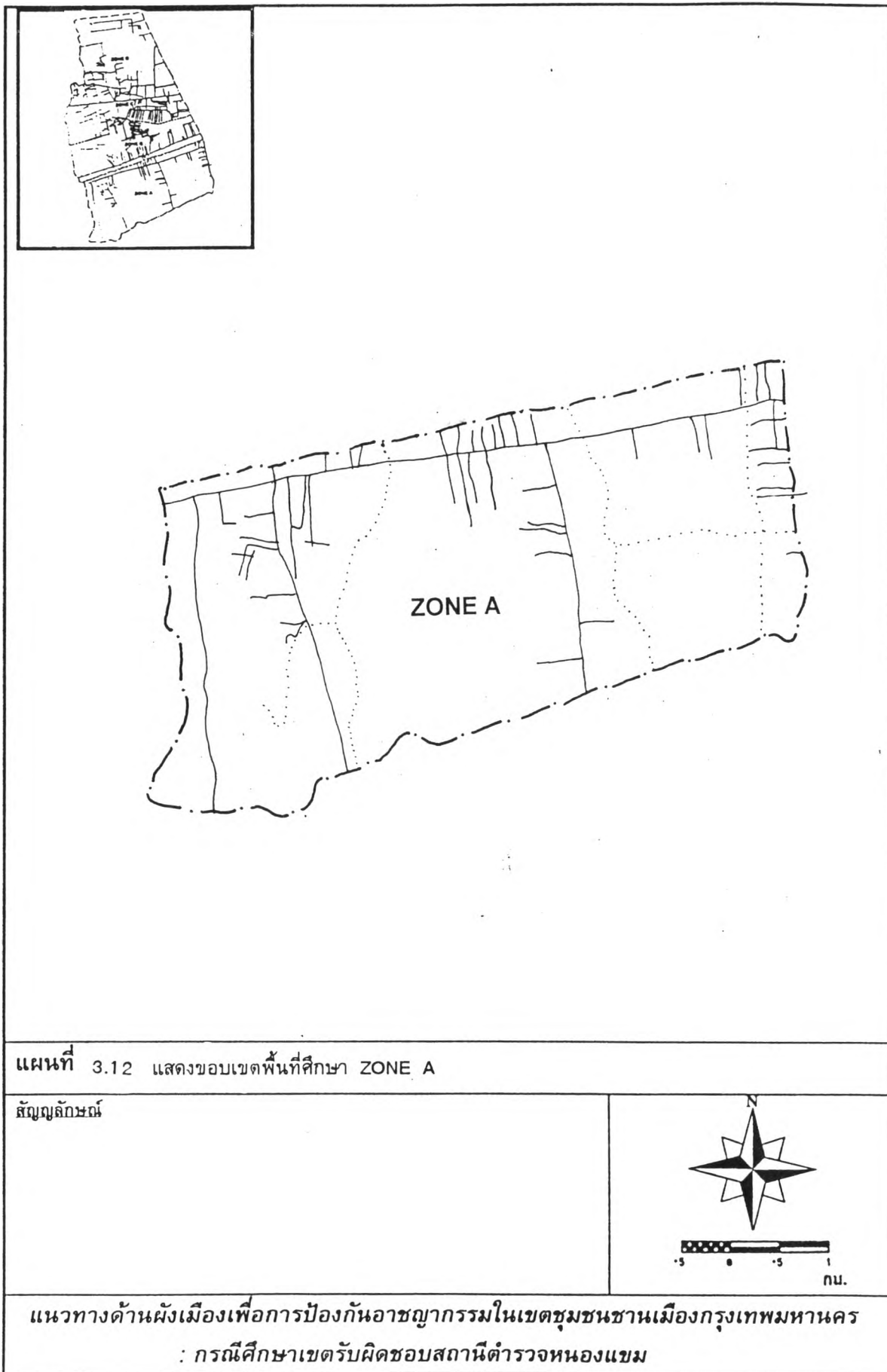
ทิศเหนือ	ติดต่อกับพื้นที่ศึกษา Zone B โดยมีคลองภาษีเจริญเป็นเส้นแบ่ง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตพื้นที่ของ สน.หลักสอง
ทิศใต้	ติดต่อกับเขตพื้นที่ของ สน.บางขุนเทียน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร

ตามแผนที่ 3.12

พื้นที่ Zone A มีสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่เด่นชัดคือ

ก. ย่านเกษตรกรรม จะพบลักษณะการใช้ที่ดินประเภทเกษตรกรรมส่วนใหญ่กระจัดกระจายทั่วไปในพื้นที่

ข. ย่านที่พักอาศัย ที่พักอาศัยในพื้นที่ Zone A จะพบปะปนอยู่ในพื้นที่โดยจะพบที่พักอาศัยหนาแน่นอยู่บริเวณสี่แยกหนองแขม และพบโดยทั่วไปตามแนวถนนบางบอน 5

พื้นที่ศึกษาของ Zone A จะเป็นพื้นที่อยู่ในหมู่ที่ 2,4,6,8,11 และหมู่ 12 แขวงหนองแขม เขตหนองแขม และอยู่ในหมู่ที่ 4,5 แขวงหลักสอง เขตหนองแขม มีพื้นที่ทั้งสิ้น 13.37589 ตารางกิโลเมตร จะมีความเด่นในลักษณะเป็นย่านเกษตรกรรม เนื่องจากแต่เดิมพื้นที่ของ Zone A จะมีลักษณะเป็นสวน และพื้นที่เป็นที่ราบ ประชาชนส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อความเจริญเข้ามาถึงเจ้าของที่ดินจะขายที่ดินหรือแบ่งที่ดินให้เช่าปลูกที่พักอาศัย โดยลักษณะบ้านพักอาศัยโดยทั่วไปจะเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวและสองชั้น ยกเว้นหมู่บ้านจัดสรรที่มีชั้นในระยะหลังซึ่งจะมีบ้านพักอาศัยเป็นแบบบ้านเดี่ยว หรือทาวเฮ้าส์ และลักษณะชอยต่างๆ ใน Zone A จะเป็นชอยตัน พื้นที่ของ Zone A มีแนวโน้มที่จะมีบ้านจัดสรรเกิดขึ้นอีกมากเนื่องจากยังมีที่ว่างที่สามารถพัฒนาเป็นหมู่บ้านจัดสรรหรือสร้างเป็นที่พักอาศัยได้ การเข้าถึงพื้นที่ Zone A สามารถใช้เส้นทางถนนบางบอน 5 ถนนบางบอน 4 ถนนบางบอน 3 และถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้

ถนนสายหลักในพื้นที่ศึกษา Zone A ได้แก่ถนนบางบอน 5 (ชอยเพชรเกษม 81) และถนนบางบอน 3 (ชอยเพชรเกษม 69) เนื่องจากทั้งถนนบางบอน 5 และถนนบางบอน 3 เป็นถนนที่แยกมาจากถนนเพชรเกษมสามารถทะลุผ่านไปยังถนนเอกชัย-บางบอน ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ สน.บางขุนเทียน ทำให้สามารถใช้เป็นเส้นทางหลักทางการคมนาคมและประกอบกิจกรรมต่างๆ ได้

ถนนสายรองในพื้นที่ศึกษา Zone A ได้แก่ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้ ซึ่งจะเริ่มจากหน้าวัดหนองแขมเลียบขนานไปกับคลองภาษีเจริญทางด้านทิศใต้ไปบรรจบกับถนนบางบอน 3 โดยลักษณะการใช้ที่ดินตามแนวถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นที่ว่าง สลับกับที่พักอาศัย และโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นไม่เด่นชัดเท่าที่ควร ส่วนถนนสายรองอีกถนนได้แก่ถนนบางบอน 4 ซึ่งเป็นถนนที่แยกจากถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้ไปบรรจบกับถนนเอกชัย-บางบอน โดยลักษณะการใช้ที่ดินตามแนวถนนบางบอน 4 ส่วนใหญ่จะเป็นที่ว่าง ดังนั้นกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจึงไม่เด่นชัดเท่าที่ควร และถนนสายรองอีกถนนได้แก่ถนนวัดศรีนวล-หนองแขม เป็นถนนที่แยกมาจากถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้ไปบรรจบกับถนนซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ สน.บางขุนเทียน ลักษณะการใช้ที่ดินตามแนวถนนวัดศรีนวล-หนองแขม ส่วนใหญ่จะเป็นที่ว่าง ดังนั้นกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจึงไม่เด่นชัดเท่าที่ควร

ประชากรในพื้นที่ศึกษา Zone A มีจำนวนทั้งสิ้น 77,557 คน สถานที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา Zone A ได้แก่ โรงพยาบาลวัดหลวงพ่ทวิศศักดิ์ วัดหลวงพ่ทวิศศักดิ์(วัดศรีนวล) วัดหนองแขม โรงเรียนมัธยมหนองแขม โรงเรียนวัดหนองแขม สถานีตำรวจนครบาลหนองแขม โรงเรียนประชาบำรุง วัดป่าทองเนียม ร้านทองอีก 2 แห่ง สถานบริการน้ำมัน 1 แห่ง และชุมชนในพื้นที่ศึกษา Zone A มี 13 ชุมชน คือ ชุมชนเลียบคลองหมื่นแถมหมู่ 6 ชุมชนวุฒิสุข ชุมชนดงรัก ชุมชนสะพาน 1 ชุมชนเลียบคลองหมื่นแถม(ตะวันตก) ชุมชนหมู่

11หนองแขม ชุมชนชอยสฤดิย์ ชุมชนชอยประสิทธิ์ 4/3 ชุมชนตลาดหนองแขม ชุมชนหมู่บ้าน กานดา ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ชุมชนข้างวัดหลักสาม และชุมชนเฟลต กทม.

3.8.2 Zone B เป็นพื้นที่ศึกษาที่มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขตพื้นที่ศึกษา Zone C
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตพื้นที่ของ สน.หลักสอง
ทิศใต้	ติดต่อกับเขตพื้นที่ศึกษา Zone A โดยมีแนวคลองภาษีเจริญเป็นเส้นแบ่ง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตพื้นที่ของจังหวัดสมุทรสาคร

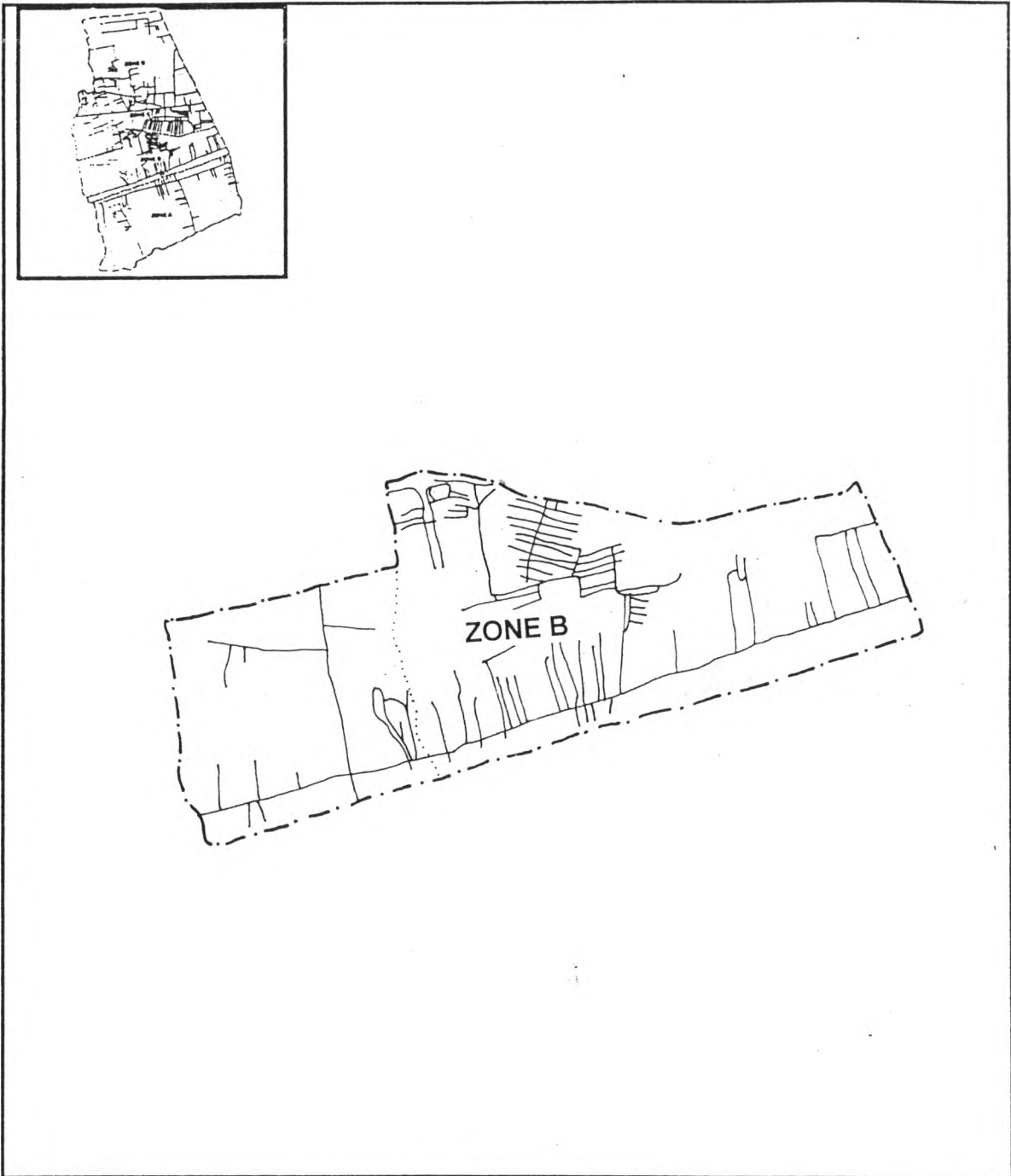
ตามแผนที่ 3.13

พื้นที่ศึกษา Zone B เป็นพื้นที่อยู่ในหมู่ที่ 1,3,5,7,9 และหมู่ที่ 10 แขวง หนองแขม เขตหนองแขม และหมู่ที่ 3 แขวงหลักสอง เขตหนองแขม มีพื้นที่รวม 8.1066 ตารางกิโลเมตร โดยมีแนวเขตติดต่อด้านทิศเหนือจะติดต่อกับพื้นที่ของ Zone C โดยมีแนวเส้นแบ่งแขวงหนองค้างพลู กับแขวงหนองแขม และแนวเส้นแบ่งหมู่ที่ 3 แขวงหลักสอง กับหมู่ที่ 7 แขวงหลักสอง เป็นเส้นแบ่ง ส่วนทางด้านทิศตะวันออกของ Zone B จะมีแนวเขตติดต่อกับพื้นที่ สน.หลักสอง โดยมีซอยเพชรเกษม 69(ถนนบางบอน 3) เป็นเส้นแบ่ง ทางด้านทิศใต้ของ Zone B มีแนวเขตติดต่อกับ Zone A โดยมีแนวคลองภาษีเจริญเป็นเส้นแบ่ง ส่วนทางด้านทิศตะวันตกของ Zone B มีแนวเขตติดต่อกับพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร

พื้นที่ศึกษา Zone B มีลักษณะพื้นที่ที่มีประเภทการใช้ที่ดินดังนี้คือ

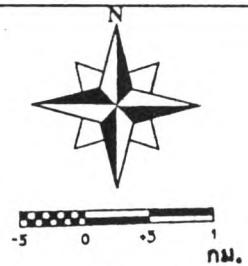
ก. ย่านที่พักอาศัย ในพื้นที่ Zone B ลักษณะบ้านพักอาศัยส่วนใหญ่เป็นแบบบ้านไม้ชั้นเดียวและสองชั้น กระจายทั่วไปในพื้นที่ และจะมีลักษณะบ้านพักของหมู่บ้านจัดสรรเป็นแบบบ้านเดี่ยวและทาวเฮ้าส์ นอกจากนี้ลักษณะของที่พักอาศัยจะเป็นลักษณะแฟลต อพาร์ทเมนต์ หอพัก ชุมชนต่างๆที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา Zone B มีจำนวน 10 ชุมชน คือ ชุมชนเลียบคลองทวีวัฒนา(หน้าตลาดคลองขวาง) ชุมชนหรรษา 1 ชุมชนประดิษฐ์เจริญ ชุมชนจัดสรร 2 ชุมชนเลียบคลองศรีสำราญ ชุมชนตรงข้ามหมู่บ้านพุดตาล ชุมชนหมู่บ้านพุดตาล ชุมชนหมู่ 1 หนองแขม ชุมชนสาครปานสินธุ์ ชุมชนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ(โรงสี)

ข. ย่านที่ว่าง จะพบปะปนอยู่ในเขตพื้นที่ศึกษา Zone B ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นพื้นที่การเกษตรแต่ปัจจุบันได้ปล่อยให้เป็นที่ว่างเนื่องจากการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ทำให้ผู้ประกอบการเปลี่ยนอาชีพมาเป็นทำงานด้านอุตสาหกรรม หรือพาณิชย์กรรม

แผนที่ 3.13 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา ZONE B

สัญลักษณ์

แนวทางด้านฝั่งเมืองเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตชุมชนชานเมืองกรุงเทพมหานคร
: กรณีศึกษาเขตรับผิดชอบสถานีตำรวจหนองแขม

ค. ย่านเกษตรกรรม จะพบการทำกรเกษตรของประชากรในเขตพื้นที่ศึกษา Zone B ปะปนอยู่ทั่วไปในเขตพื้นที่ เนื่องจากยังมีผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมอาศัยในพื้นที่ซึ่งนับวันจะน้อยลงเนื่องจากผลตอบแทนน้อยและใช้เวลานาน

จะเห็นได้ว่าในพื้นที่ศึกษา Zone B จะมีลักษณะเด่นในด้านที่พักอาศัยโดยมีจะพบทั่วไปในพื้นที่ และปัจจุบันได้มีหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นอีกจำนวนหลายแห่ง ซึ่งแต่เดิมพื้นที่ของ Zone B จะมีสภาพเป็นที่สวนและที่นา แต่เมื่อความเจริญเข้ามาถึงที่สวนและที่นาที่เคยมีจะถูกแทนที่ด้วยที่พักอาศัย และสิ่งปลูกสร้างต่างๆ โดยนับวันจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น นอกจากนั้นพื้นที่ Zone B ยังเกิดมีกิจการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมจำนวนประมาณ 97 แห่ง ทำให้เกิดอาชีพกับประชากรที่อยู่ในพื้นที่เปลี่ยนจากเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดการอพยพแรงงานเข้ามาในพื้นที่จำนวนมากส่งผลให้มีการปลูกสร้างที่พักอาศัยเพิ่มจำนวนมากขึ้นด้วย

ถนนสายหลักในพื้นที่ศึกษา Zone B ได้แก่ถนนมาเจริญ(ชอยเพชรเกษม 81) ซึ่งเป็นชอยแยกมาจากถนนเพชรเกษม สามารถทะลุถึงถนนเอกชัย-บางบอน เขตพื้นที่ของ สน.บางขุนเทียน ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแนวถนนมาเจริญส่วนใหญ่ยังเป็นที่ว่างสลับกับที่พักอาศัย เนื่องจากตามแนวดนดังกล่าวมีลักษณะเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมถึง สภาพพื้นที่ตามแนวดนจึงไม่ก่อให้เกิดกิจกรรมมากเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ ซึ่งเป็นถนนที่เริ่มจากจังหวัดสมุทรสาครไปสิ้นสุดที่จุดตัดกับถนนบางบอน 3 โดยลักษณะการใช้พื้นที่ตามแนวดนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นบ้านพักอาศัย จะมีการใช้พื้นที่ย่านอุตสาหกรรมและการใช้พื้นที่ย่านการค้าปะปนอยู่บ้าง ทำให้เกิดกิจกรรมตามแนวดนที่เด่นชัดพอสมควร

ถนนสายรองในพื้นที่ศึกษา Zone B ได้แก่ถนนบางบอน 3(ชอยเพชรเกษม 69) เป็นถนนที่แยกมาจากถนนเพชรเกษมสามารถทะลุผ่านไปยังถนนเอกชัย-บางบอน ในเขตพื้นที่ สน.บางขุนเทียน ลักษณะการใช้พื้นที่ตามแนวดนบางบอน 3 ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นที่พักอาศัย ทำให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นตามแนวดนดังกล่าวไม่เด่นชัดเท่าที่ควร

ถนนชอยในพื้นที่ศึกษา Zone B มีถนนชอยที่สามารถทะลุชอยอื่นได้ซึ่งได้แก่ ชอยสวัสดิการ 1(ชอยเพชรเกษม 77) เป็นชอยแยกออกจากถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือสามารถทะลุผ่านไปยังชอยเพชรเกษม 77 และทะลุผ่านไปยังชอยเพชรเกษม 79 นอกจากนั้นยังมีชอยจัดสรร 1 ซึ่งเป็นชอยแยกจากถนนมาเจริญสามารถทะลุไปยังชอยเพชรเกษม 79 และทะลุผ่านไปยังชอยเพชรเกษม 77 ได้ นอกจากชอยสวัสดิการ 1 และชอยจัดสรร 1 แล้วในเขตพื้นที่ศึกษา Zone B ยังมีชอยอื่นๆอีกจำนวนหลายชอยแต่จะมีลักษณะเป็นชอยตัน

ประชากรในพื้นที่ศึกษา Zone B มีจำนวนทั้งสิ้น 92,357 คน สถานที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา Zone B ได้แก่ สถานีบริการสาธารณสุข 84

3.8.3 Zone C เป็นพื้นที่ศึกษาที่มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับพื้นที่ศึกษา Zone D
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตพื้นที่ สน.หลักสอง
ทิศใต้	ติดต่อกับพื้นที่ศึกษา Zone B
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร

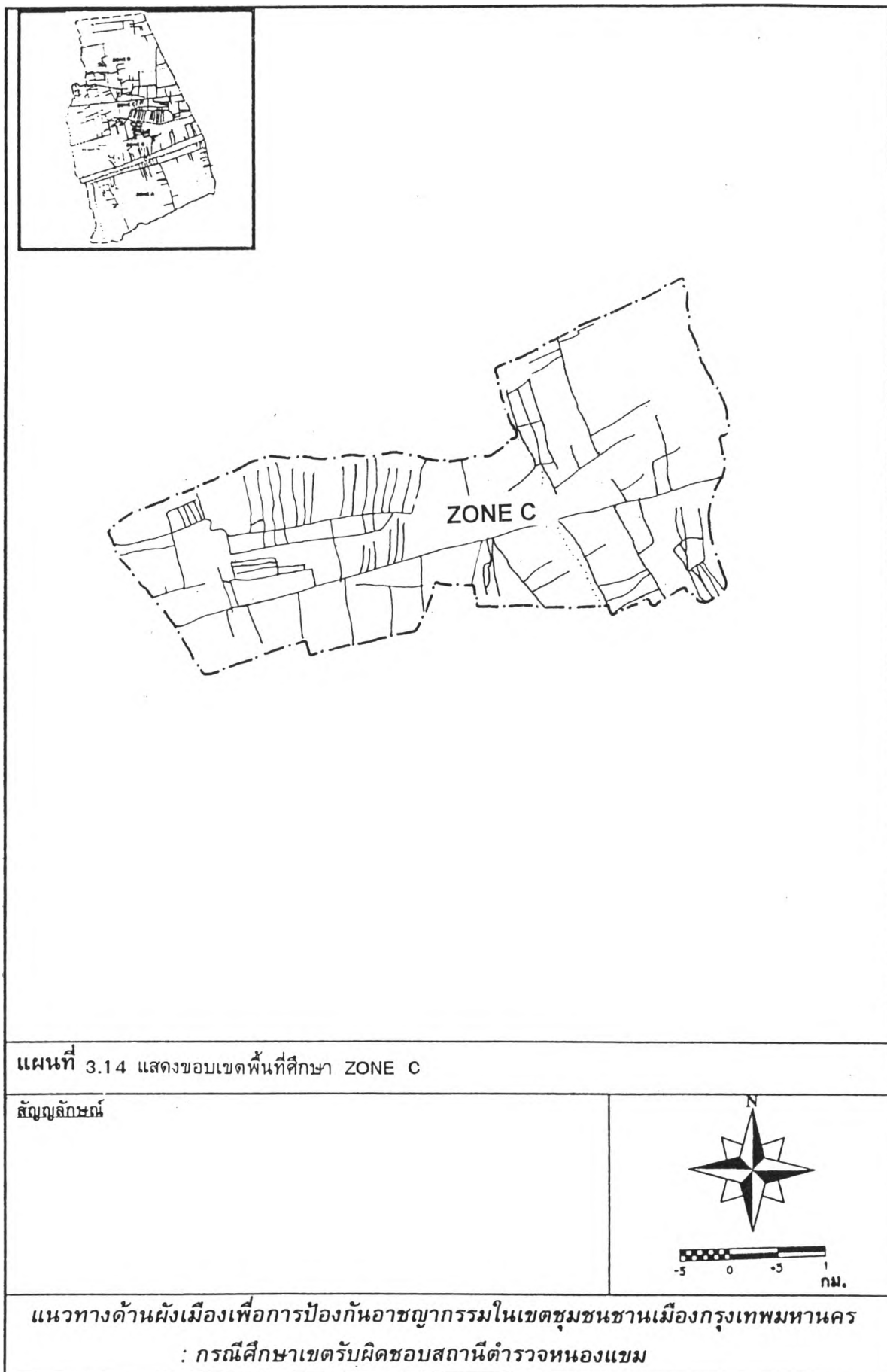
ตามแผนที่ 3.14

พื้นที่ศึกษา Zone C เป็นพื้นที่อยู่ในแขวงหนองค้างพลู หมู่ที่ 1,2,7 และหมู่ที่ 8 รวมพื้นที่แขวงหลักสอง หมู่ที่ 7 และหมู่ 8 มีพื้นที่ทั้งสิ้นจำนวน 8.51193 ตารางกิโลเมตร โดยมีอาณาเขตทางด้านทิศเหนือจะติดต่อกับพื้นที่ Zone D ด้านทิศตะวันออกติดต่อกับพื้นที่เขต สน.หลักสอง ทางด้านทิศใต้ติดต่อกับพื้นที่ Zone B ส่วนทางด้านทิศตะวันตกของพื้นที่ Zone C จะติดต่อกับเขตจังหวัดนครปฐม และเขตจังหวัดสมุทรสาคร

พื้นที่ศึกษา Zone C มีลักษณะพื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ ดังนี้คือ

ก. ย่านที่พักอาศัย พื้นที่ Zone C จะมีลักษณะการใช้ที่ดินย่านที่พักอาศัย อยู่เป็นส่วนใหญ่ของพื้นที่ ลักษณะของบ้านพักจะเป็นบ้านสองชั้น จะพบบ้านส่วนใหญ่จะปลูกสร้างตามแนวถนนหรือตามแนวซอยที่ตัดผ่านเข้าไปในพื้นที่ ซึ่งซอยในพื้นที่ Zone C จะมีลักษณะคล้าย ไยแมงมุมคือจะมีซอยใหญ่ตัดเข้าไปในพื้นที่แล้วจากซอยใหญ่จะแยกออกไปเป็นซอยเล็กๆ จำนวนหลายซอย นอกจากนั้นในพื้นที่ Zone C จะมีชุมชนต่างๆ กระจายอยู่ในพื้นที่อีกจำนวน 13 ชุมชน คือ ชุมชนชอยนาคสภาพร 2 ชุมชนชอยต้นสน ชุมชนนาคสภาพร 1 ชุมชนชอยโรงงานยากันยุง ชุมชนชอยสันติ ชุมชนชอยเพชรเกษม 112 ชุมชนเลียบคลองมหาศร ชุมชนสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ชุมชนตรงข้างโรงงานวีวา ชุมชนชอยหล่อพระ ชุมชนเพชรเกษม 77 แยก 1 ชุมชนสวัสดิการหนองแขม และชุมชนชอยเพชรเกษม 108

ข. ย่านพาณิชยกรรม พื้นที่ Zone C มีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม โดยบริเวณที่เห็นได้เด่นชัดคือสองฟากของถนนเพชรเกษม จะมีร้านขายสินค้าประเภทต่างๆ อยู่เป็นจำนวนมาก และบริเวณหมู่บ้านศรีเพชร หมู่บ้านหรรษา ตลาดสมพรชัย รวมทั้งสองฟากของชอยเพชรเกษม 81(ถนนมาเจริญ) จะมีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมอยู่ปะปนกับการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ

ค. ย่านอุตสาหกรรม พื้นที่ศึกษา Zone C จะมีการประกอบกิจกรรมประเภทอุตสาหกรรม รวมทั้งสิ้นประมาณ 348 แห่ง โดยจะเป็นอุตสาหกรรมประเภททำขนมปัง โรงพิมพ์ อุตสาหกรรมเกี่ยวกับรถยนต์ การผลิตโลหะ อุตสาหกรรมทอผ้า ฯลฯ ซึ่งจะมีปะปนอยู่ในพื้นที่

พื้นที่ศึกษา Zone C จะมีลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินย่านที่พักอาศัย ย่านพาณิชยกรรม และย่านอุตสาหกรรม โดยลักษณะย่านที่พักอาศัยจะมีกระจุกกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ ซึ่งลักษณะของที่พักอาศัยถ้าเป็นชุมชนที่มีอยู่ดั้งเดิมส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวหรือสองชั้น แต่หากเป็นที่พักอาศัยของผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยใหม่จะมีลักษณะเป็นทาวเฮาส์ หรือบ้านเดี่ยวจากการที่พื้นที่ Zone C มีถนนเพชรเกษมซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักตัดผ่านไปยังภาคใต้ทำให้เกิดกิจกรรมประเภทต่างๆ ขึ้นจำนวนมากตามแนวถนนดังกล่าวโดยกิจกรรมที่เห็นได้เด่นชัดคือการประกอบกิจกรรมย่านพาณิชยกรรม จะพบเห็นตลาดถนนเพชรเกษมทั้งสองฟาก นอกจากนั้นยังพบการประกอบกิจกรรมย่านพาณิชยกรรมในซอยแยกของถนนเพชรเกษมเช่น ซอยเพชรเกษม 81 ซอยเพชรเกษม 106 ตลาดสมพรชัย หมู่บ้านहरषा นอกจากนี้พื้นที่ Zone C จะมีลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินย่านที่พักอาศัย และย่านพาณิชยกรรม แล้วยังมีการใช้ประโยชน์ที่ดินย่านอุตสาหกรรมปะปนอยู่ในพื้นที่ ซึ่งทำให้เกิดการจ้างงานขึ้นอีกจำนวนมาก ส่งผลให้มีการอพยพแรงงานเข้าสู่พื้นที่

ถนนสายหลักในพื้นที่ศึกษา Zone C ได้แก่ถนนเพชรเกษม ซึ่งเป็นถนนสายหลักที่สำคัญที่มีจุดสิ้นสุดทางภาคใต้ของประเทศ ทำให้เกิดกิจกรรมประเภทต่างๆ ตามแนวถนนเพชรเกษมที่เห็นได้เด่นชัด

ถนนซอยในพื้นที่ศึกษา Zone C ได้แก่ ซอยเพชรเกษม 71 ซอยเพชรเกษม 73 ซอยเพชรเกษม 75 ซอยเพชรเกษม 77 ซอยเพชรเกษม 79 ซอยเพชรเกษม 81 ซอยเพชรเกษม 104 ซอยเพชรเกษม 106 ซอยเพชรเกษม 108 ซอยเพชรเกษม 110 ซอยเพชรเกษม 112 ซอยเพชรเกษม 114 และซอยเพชรเกษม 116

ประชากรในพื้นที่ศึกษา Zone C มีจำนวนทั้งสิ้น 102,342 คน สถานที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา Zone C ได้แก่วัดอุดมรังสี โรงเรียนวัดอุดมรังสี มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์ สำนักดาบพุทธโฆสวรรค์ โรงพยาบาลศรีวิชัย 2 ที่ทำการไปรษณีย์หนองแขม การไฟฟ้าย่อยหนองแขม สำนักงานเขตหนองแขม สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ธนาคาร 8 แห่ง ร้านทอง 4 แห่ง โรงรับจำนำ 2 แห่ง สถานีบริการน้ำมัน 5 แห่ง

3.8.4 Zone D เป็นพื้นที่ศึกษาที่มีอาณาเขตติดต่อดังนี้คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขตพื้นที่ สน.คลังชั้น
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตพื้นที่ สน.หลักสอง
ทิศใต้	ติดต่อกับพื้นที่ศึกษา Zone C
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครและติดต่อกับเขตพื้นที่ จังหวัดนครปฐม

ตามแผนที่ 3.15

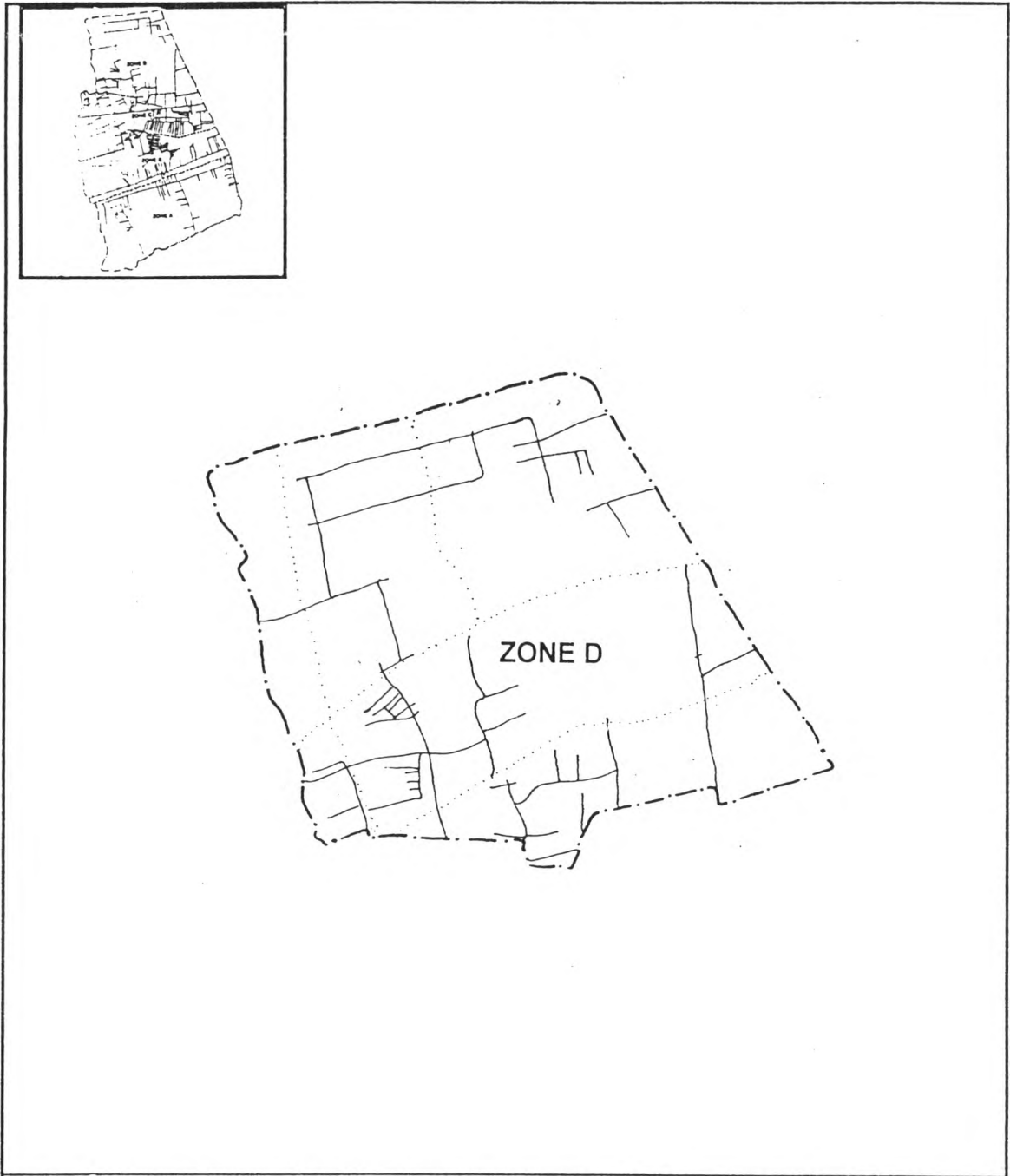
พื้นที่ศึกษา Zone D มีลักษณะพื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ดังนี้คือ

ก. ย่านที่ว่าง จะพบลักษณะการใช้ที่ดินประเภทย่านที่ว่างเป็นส่วนใหญ่ในพื้นที่ Zone D โดยจะพบมากบริเวณทางด้านทิศเหนือของ Zone ที่อาณาเขตติดต่อกับพื้นที่รับผิดชอบของ สน.ธรรมศาลา

ข. ย่านที่พักอาศัย จะพบกระจุกกระจายทั่วไปในพื้นที่โดยส่วนใหญ่จะพบมากบริเวณทางด้านใต้ของ Zone

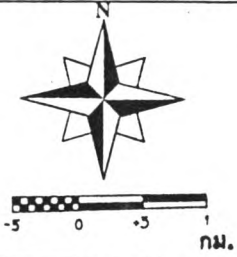
พื้นที่ศึกษา Zone D มีพื้นที่อยู่หมู่ 3,4,5,6,9 และหมู่ที่ 10 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม รวมพื้นที่หมู่ที่ 11 แขวงหลักสอง เขตหนองแขม มีพื้นที่ทั้งสิ้นจำนวน 10.53858 ตารางกิโลเมตร จะมีความเด่นในลักษณะเป็นย่านที่ว่าง เนื่องจากแต่เดิมลักษณะของพื้นที่ศึกษา Zone D จะมีลักษณะเป็นสวนและพื้นที่ราบ ประชาชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ต่อมาเมื่อความเป็นอุตสาหกรรมเข้ามาแทนที่ผลตอบแทนที่ได้จากสาขาอุตสาหกรรมมีมากกว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และผลประโยชน์ตอบแทนได้รวดเร็วกว่า ดังนั้นจึงส่งผลสำหรับประชาชนที่เคยประกอบอาชีพเกษตรกรรมหันมาประกอบอาชีพทางสาขาอุตสาหกรรมซึ่งการใช้พื้นที่ดินน้อยกว่าสาขาเกษตรกรรม ทำให้พื้นที่ซึ่งเคยเป็นที่สวนและที่ราบซึ่งเคยใช้ประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรมถูกปล่อยให้เป็นที่ยว่าง ถึงแม้ว่าจะมีการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นที่พักอาศัยแต่ก็มีเพียงจำนวนน้อย ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษา Zone D ส่วนใหญ่จึงมีลักษณะเป็นที่ว่าง และจะมีการใช้ประโยชน์ที่ดินย่านที่พักอาศัยปะปนอยู่ในพื้นที่โดยทั่วไป

ถนนในพื้นที่ศึกษา Zone D ได้แก่ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา ซึ่งเป็นถนนที่แยกออกมาจากถนนเพชรเกษมสามารถทะลุถึงถนนปิ่นเกล้า-นครไชยศรี โดยถนนเลียบคลองทวีวัฒนาเป็นเพียงถนนสายเดียวในพื้นที่ศึกษา Zone D และตามแนวถนนส่วนใหญ่จะมีการใช้ประโยชน์ที่ดินย่านที่ว่าง จะพบการใช้ประโยชน์ที่ดินย่านที่พักอาศัยอยู่บ้างเพียงเล็กน้อย ทำให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นตามแนวถนนไม่เด่นชัดเท่าที่ควร

แผนที่ 3.15 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา ZONE D

สัญลักษณ์

แนวทางด้านฝั่งเมืองเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร
: กรณีศึกษาเขตรับผิดชอบสถานีตำรวจหนองแขม

ถนนซอยในที่ศึกษา Zone D จะมีลักษณะเป็นถนนซอยแยกออกมาจากถนนเพชรเกษม ได้แก่ ซอยเพชรเกษม 104 ซอยเพชรเกษม 106 ซอยเพชรเกษม 108 ซอยเพชรเกษม 110 ซอยเพชรเกษม 112 ซอยเพชรเกษม 114 และซอยเพชรเกษม 116

ประชากรในพื้นที่ศึกษา Zone D มีจำนวนทั้งสิ้น 81,532 คน สถานที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา Zone D ได้แก่ โรงเรียนคลองบางแกว โรงเรียนบ้านขุนประเทศ วัดไม้เลี้ยว วัดวงษ์ลาภาราม โรงกำจัดขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร

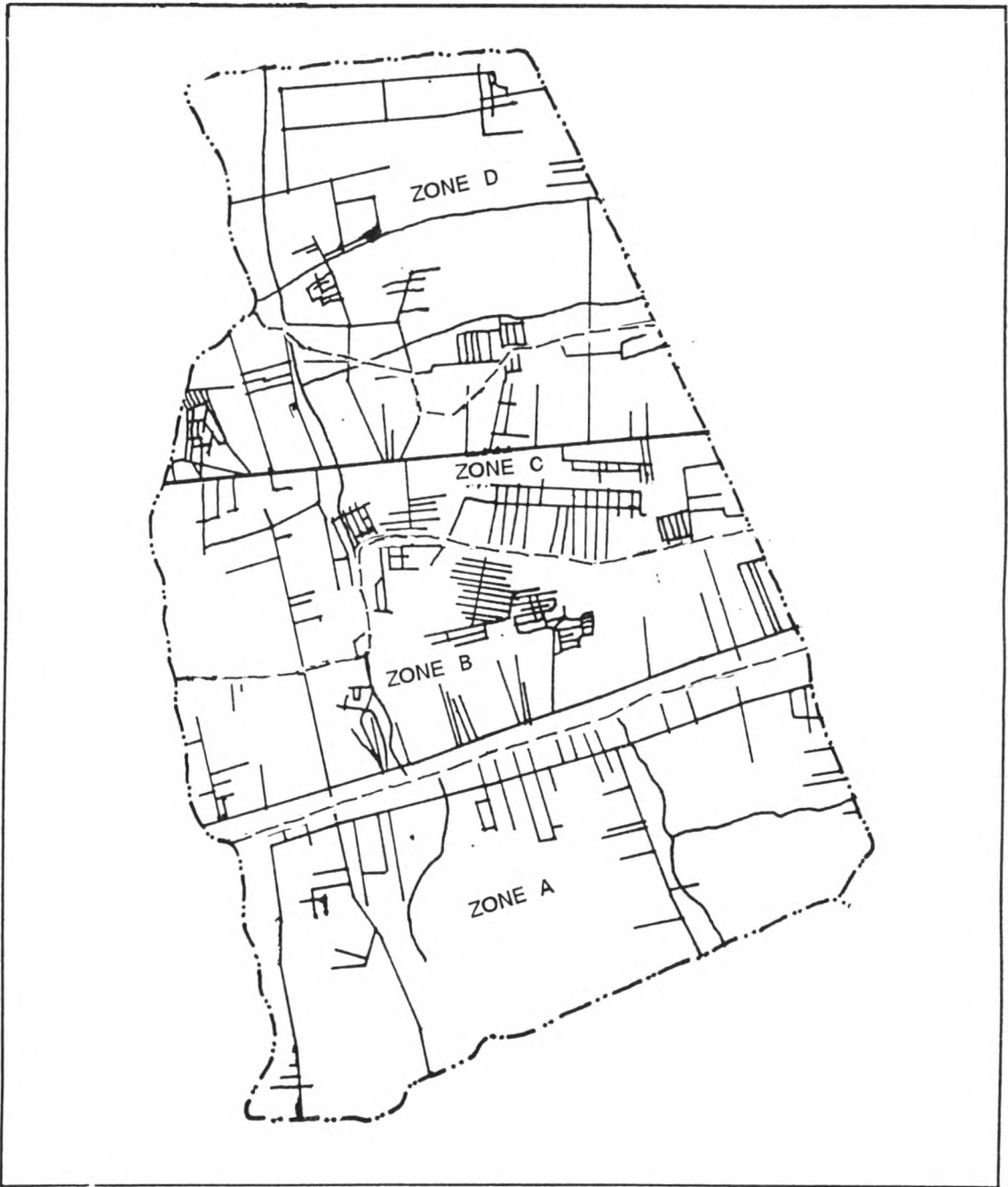
3.9 สรุปลักษณะพื้นที่ศึกษา

พื้นที่รับผิดชอบของ สน.หนองแขม มีการใช้ประโยชน์ที่ดินหลายประเภทซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทการใช้ที่ดินดังนี้

ก. ที่พักอาศัย แต่เดิมพื้นที่ศึกษาจะมีลักษณะเป็นสวน และที่ว่างต่อมาเมื่อความเจริญได้แผ่ขยายเข้ามาทำให้เจ้าของที่ดินได้แบ่งที่ขาย หรือให้เช่าที่ดินเพื่อปลูกบ้านพักอาศัย รวมทั้งมีชุมชนที่บุกรุกเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่ ทำให้เกิดเป็นชุมชนหลายชุมชนซึ่งลักษณะของบ้านพักอาศัยของแต่ละชุมชนจะเป็นบ้านพักอาศัยแบบบ้านไม้ชั้นเดียว หรือบ้านไม้สองชั้น การประกอบอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง และเกษตรกรรม ปัจจุบันได้มีบ้านจัดสรรเกิดขึ้นมากมายในพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 52 หมู่บ้านจัดสรร ทำให้ลักษณะของบ้านพักอาศัยจะเป็นแบบบ้านเดี่ยว หรือทาวเฮาส์ เพิ่มมากขึ้น ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจจะเป็นผู้เข้าไปอยู่อาศัยใหม่ จึงอาจกล่าวได้ว่าลักษณะการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ศึกษาจะมีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบทคือ จะมีเกษตรกรดั้งเดิม และผู้เข้าไปอยู่อาศัยใหม่ จึงมีบ้านเรือนสมัยใหม่ปลูกสร้างขึ้น ประกอบกับในพื้นที่ศึกษามีสถานศึกษาและโรงงานอุตสาหกรรมอยู่จำนวนมาก จึงได้มีการปลูกสร้างอาคารที่พักอาศัยรูปแบบหอพัก คอนโดมิเนียม และอพาร์ทเมนต์ เพื่อให้นักศึกษา ลูกจ้าง และประชาชนทั่วไปได้เช่าพักอาศัย โดยจะมีห้องแบ่งให้เช่า จำนวนประมาณ 40 แห่ง แฟลตและหอพักจำนวน 7 แห่ง และอพาร์ทเมนต์ จำนวน 8 แห่ง ลักษณะของชุมชนในเขตพื้นที่ศึกษาจะเป็นที่พักอาศัยของผู้มีรายได้ต่ำโดยมีชุมชนต่างๆ ดังนี้

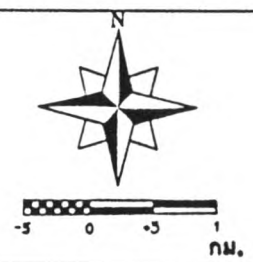
- ชุมชนนาคสถาพร 2 หมู่ 7 แขวงหลักสอง ลักษณะชุมชนตั้งอยู่ที่ซอยเพชรเกษม 69 มีพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ มีจำนวนประชากร 1,036 คน จำนวนบ้าน 216 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 257 ครอบครัว

- ชุมชนซอยตันสน(เพชรเกษม 71) หมู่ 7 แขวงหลักสอง ลักษณะชุมชนตั้งอยู่บริเวณซอยเพชรเกษม 71 ถนนเพชรเกษม พื้นที่ประมาณ 20 ไร่ มีจำนวนประชากร 506 คน จำนวนบ้าน 95 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 123 ครอบครัว

แผนที่ 3.16 แสดงการแบ่งพื้นที่ศึกษาเป็น 4 เขตย่อย

สัญลักษณ์

แนวทางด้านผังเมืองเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตชุมชนเมืองของกรุงเทพมหานคร
: กรณีศึกษาเขตรับผิดชอบสถานีตำรวจนครบาลหนองแขม

- ชุมชนนาคสถาพร 1 หมู่ 7 แขวงหลักสอง ลักษณะชุมชนตั้งอยู่ริมคลองทิวพัฒนา ถนนอินทาบัจ ระหว่างซอยนาคสถาพร 1 และซอยนาคสถาพร 2 มีพื้นที่ประมาณ 50 ไร่ จำนวนประชากร 664 คน จำนวนบ้าน 107 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 166 ครอบครัว
- ชุมชนเลียบคลองทิวพัฒนา(หน้าตลาดคลองขวาง) หมู่ 3 แขวงหลักสอง ลักษณะชุมชนตั้งอยู่ริมคลองทิวพัฒนา ถนนอินทาบัจ(เพชรเกษม 69) หลังหมู่บ้านศุภวารณ หน้าตลาดคลองขวาง มีพื้นที่ประมาณ 5 ไร่ จำนวนประชากร 152 คน จำนวนบ้าน 30 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 38 ครอบครัว
- ชุมชนเลียบคลองหมื่นแถม หมู่ 6 แขวงหลักสอง ลักษณะชุมชนตั้งอยู่ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้บริเวณเลียบคลองหมื่นแถม มีพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ จำนวนประชากร 180 คน จำนวนบ้าน 35 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 45 ครอบครัว
- ชุมชนดงรัก หมู่ 6 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่หมู่ที่ 6 แขวงหนองแขม มีพื้นที่ประมาณ 1,600 ไร่ จำนวนประชากร 1,720 คน จำนวนบ้าน 285 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 347 ครอบครัว
- ชุมชนวุฒิสุข หมู่ 8 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ริมถนนบางบอน 5 ใกล้กับสถานีตำรวจนครบาลหนองแขม มีพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ จำนวนประชากร 589 คน จำนวนบ้าน 114 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 126 ครอบครัว
- ชุมชนหรรษา 1 หมู่ 7 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยหรรษา 1 ถนนมาเจริญ(ซอยเพชรเกษม 81) มีพื้นที่ประมาณ 25 ไร่ จำนวนประชากร 976 คน จำนวนบ้าน 184 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 235 ครอบครัว
- ชุมชนประดิษฐ์เจริญ หมู่ 9,10 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่บริเวณหมู่ 9, หมู่ 10 ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ ใกล้สี่แยกมาเจริญ มีพื้นที่ประมาณ 10 ไร่ จำนวนประชากร 395 คน จำนวนบ้าน 72 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 93 ครอบครัว
- ชุมชนสะพาน 1 หมู่ 12 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่บริเวณซอยพูลสุข ถนนบางบอน 5 มีพื้นที่ประมาณ 30 ไร่ จำนวนประชากร 415 คน จำนวนบ้าน 97 ครอบครัว จำนวนครอบครัว 142 ครอบครัว

- ชุมชนจัดสรร 2 หมู่ 7 แขวงหนองแขม ลักษณะชุมชนตั้งอยู่ในซอยจัดสรร 2 ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ จำนวนประชากร 695 คน จำนวนบ้าน 130 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 185 ครอบครัว
- ชุมชนเลียบคลองหมื่นแถม(ฝั่งตะวันตก) หมู่ 2 แขวงหนองแขม ลักษณะชุมชนตั้งอยู่ริมคลองหมื่นแถม ติดกับถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้ มีพื้นที่ประมาณ 2.5 ไร่ จำนวนประชากร 182 คน จำนวนบ้าน 41 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 48 ครอบครัว
- ชุมชนหมู่ 11 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ริมถนนบางบอน 5 มีพื้นที่ประมาณ 8 ไร่ จำนวนประชากร 335 คน จำนวนบ้าน 71 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 84 ครอบครัว
- ชุมชนข้างวัดหลักสาม หมู่ 2 แขวงหนองแขม ลักษณะชุมชนตั้งอยู่ระหว่างถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้กับคลองภาษีเจริญ ติดกับวัดหลักสาม มีพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ จำนวนประชากร 249 คน จำนวนบ้าน 53 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 62 ครอบครัว
- ชุมชนซอยสฤติย์ หมู่ 8 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยสฤติย์ ติดกับถนนบางบอน 5 มีพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ จำนวนประชากร 115 คน จำนวนบ้าน 21 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 30 ครอบครัว
- ชุมชนซอยประสิทธิ์ 4/3 หมู่ 2 แขวงหนองแขม ลักษณะชุมชนตั้งอยู่ในซอยประสิทธิ์ 4/3 ถนนบางบอน 4 มีพื้นที่ประมาณ 10 ไร่ จำนวนประชากร 270 คน มีจำนวนบ้าน 52 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 69 ครอบครัว
- ชุมชนโรงงานยากันยุง หมู่ 5 แขวงหนองแขม ลักษณะชุมชนตั้งอยู่ในซอยโรงงานยากันยุงติดคลองมหาคร มีพื้นที่ประมาณ 2.5 ไร่ จำนวนประชากร 193 คน จำนวนบ้าน 40 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 48 ครอบครัว
- ชุมชนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ(โรงสี) หมู่ 9 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ระหว่างคลองภาษีเจริญกับถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 7 ไร่ จำนวนประชากร 340 คน จำนวนบ้าน 63 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 83 ครอบครัว
- ชุมชนเลียบคลองศรีสำราญ หมู่ 10 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ติดถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ จำนวนประชากร 120 คน จำนวนบ้าน 25 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 30 ครอบครัว

- ชุมชนตลาดหนองแขม หมู่ 8 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ริมถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้ใกล้กับวัดหนองแขม มีพื้นที่ประมาณ 15 ไร่ จำนวนประชากร 560 คน จำนวนบ้าน 101 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 133 ครอบครัว

- ชุมชนตรงข้ามหมู่บ้านพุดตาล หมู่ 7 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ริมถนนมาเจริญ มีพื้นที่ประมาณ 15 ไร่ จำนวนประชากร 420 คน จำนวนบ้าน 89 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 107 ครอบครัว

- ชุมชนหมู่บ้านพุดตาล หมู่ 10 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ริมถนนมาเจริญ มีพื้นที่ประมาณ 450 ไร่ จำนวนประชากร 3,000 คน จำนวนบ้าน 787 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 1,200 ครอบครัว

- ชุมชนหมู่บ้านกานดา หมู่ 8 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ริมถนนบางบอน 5 มีพื้นที่ประมาณ 25 ไร่ จำนวนประชากร 1,000 คน จำนวนบ้าน 250 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 298 ครอบครัว

- ชุมชนแฟลต กรุงเทพมหานคร หมู่ 5 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ริมคลองภาษีเจริญใกล้กับถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ มีจำนวนที่พักอาศัยรวม 44 ห้อง จำนวนประชากร 416 คน จำนวนหลังคาเรือน 115 ห้อง จำนวนครอบครัว 120 ครอบครัว

- ชุมชนหมู่ 1 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยสวัสดิการ 1 แยก 3 มีพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ จำนวนประชากร 436 คน จำนวนบ้าน 91 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 109 ครอบครัว

- ชุมชนสาครปานสินธุ์ หมู่ 1 แขวงหนองแขม ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยข้างโรงงานกระดาษ ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 15 ไร่ จำนวนประชากร 284 คน จำนวนบ้าน 35 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 71 ครอบครัว

- ชุมชนหมู่ 3 หนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยเพชรเกษม 110 มีพื้นที่ประมาณ 1,331 ไร่ จำนวนประชากร 865 คน จำนวนบ้าน 245 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 272 ครอบครัว

- ชุมชนหมู่ 4 หนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยเพชรเกษม 110 จำนวนประชากร 512 คน จำนวนบ้าน 103 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 109 ครอบครัว

- ชุมชนรักเจริญ หมู่ 6 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยเพชรเกษม 106 ใกล้วัดวงษ์ลาภาราม มีพื้นที่ประมาณ 30 ไร่ จำนวนประชากร 434 คน มีจำนวนบ้าน 102 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 124 ครอบครัว
- ชุมชนวัดวงษ์ลาภาราม หมู่ 6 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยเพชรเกษม 106(หลังหมู่บ้านศรีเพชร) มีพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ จำนวนประชากร 320 คน จำนวนบ้าน 85 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 98 ครอบครัว
- ชุมชนซอยก้านวิจิตร หมู่ 3 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยก้านวิจิตร(ซอยเพชรเกษม 112 - ซอยเพชรเกษม 114) มีพื้นที่ประมาณ 25 ไร่ จำนวนประชากร 595 คน จำนวนบ้าน 148 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 155 ครอบครัว
- ชุมชนเพชรเกษม 108 หมู่ 6 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยเพชรเกษม 108 มีพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ จำนวนประชากร 204 คน จำนวนบ้าน 34 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 51 ครอบครัว
- ชุมชนเพชรเกษม 112(ฤกษ์จรัส) หมู่ 2 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยเพชรเกษม 112 มีพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ จำนวนประชากร 309 คน จำนวนบ้าน 57 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 57 ครอบครัว
- ชุมชนซอยสันติ หมู่ 2 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยสันติ มีพื้นที่ประมาณ 30 ไร่ จำนวนประชากร 758 คน มีจำนวนบ้าน 188 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 203 ครอบครัว
- ชุมชนซอยเพชรเกษม 77 แยก 1 หมู่ 7 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยเพชรเกษม 77 แยก 1 มีพื้นที่ประมาณ 5 ไร่ จำนวนประชากร 232 คน จำนวนบ้าน 33 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 42 ครอบครัว
- ชุมชนเสียบคลองมหาสาร หมู่ 2 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่เสียบคลองมหาสาร ติดถนนเพชรเกษม มีพื้นที่ประมาณ 7 ไร่ จำนวนประชากร 350 คน จำนวนบ้าน 61 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 153 ครอบครัว

- ชุมชนสถานีไทยทีวีสีช่อง 3 หมู่ 7 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่บริเวณ สถานีไทยทีวีสีช่อง 3 ถนนเพชรเกษม มีพื้นที่ประมาณ 8 ไร่ จำนวนประชากร 165 คน จำนวนบ้าน 31 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 35 ครอบครัว
- ชุมชนซอยหล่อพระ หมู่ 7 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่หมู่ 2 แขวง หนองค้างพลู ตรงข้ามสำนักงานเขตหนองแขม มีพื้นที่ประมาณ 15 ไร่ จำนวนประชากร 573 คน จำนวนบ้าน 74 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 144 ครอบครัว
- ชุมชนตรงข้ามโรงงานวีว่า หมู่ 2 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอย สونغตรงข้ามโรงงานวีว่า มีพื้นที่ประมาณ 30 ไร่ จำนวนประชากร 1,000 คน จำนวนบ้าน 70 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 120 ครอบครัว
- ชุมชนหมู่บ้านชมเดือน 2 หมู่ 6 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่บริเวณ ซอยเพชรเกษม 108 แยก 6 มีพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ จำนวนประชากร 800 คน จำนวนบ้าน 258 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 250 ครอบครัว
- ชุมชนฉัตรชัยเสริมโชค หมู่ 9 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ในซอยฉัตร ชัย ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา มีพื้นที่ประมาณ 117 ไร่ จำนวนประชากร 737 คน จำนวนบ้าน 206 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 253 ครอบครัว
- ชุมชนสวัสดิการหนองแขม หมู่ 3 หมู่ 5 และหมู่ 8 แขวงหนองค้างพลู ลักษณะที่ตั้ง ชุมชนอยู่ในหมู่ 3 หมู่ 5 และหมู่ 8 แขวงหนองค้างพลู มีพื้นที่ประมาณ 800 ไร่ จำนวนประชากร 2,500 คน จำนวนบ้าน 760 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 791 ครอบครัว
- ชุมชนกองขยะหนองแขม หมู่ 11 แขวงหลักสอง ลักษณะที่ตั้งชุมชนอยู่ติดถนน ซอยเพชรเกษม 104 บริเวณริมกองขยะ มีพื้นที่ประมาณ 60 ไร่ จำนวนประชากร 2,210 คน จำนวนบ้าน 480 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 623 ครอบครัว
- ชุมชนเลียบคลองทวีวัฒนา(ใกล้คลองบางแวก) หมู่ 11 แขวงหลักสอง ลักษณะที่ตั้ง ชุมชนอยู่ใกล้คลองบางแวก ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา มีพื้นที่ประมาณ 2 ไร่ จำนวนประชากร 192 คน จำนวนบ้าน 39 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 55 ครอบครัว

ข. ย่านเกษตรกรรม พื้นที่ศึกษาเป็นเขตชานนอกของกรุงเทพมหานคร ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมและอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่การทำนา ทำสวนผล ไม้และไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งเนื้อที่ทั้งหมดของเขตหนองแขม จำนวน 30,178 ไร่ มีเนื้อที่ทำการ

เกษตร 5,567.25 ไร่ ซึ่งเป็นร้อยละ 18.45 ของพื้นที่ทั้งหมด แบ่งเป็นพื้นที่นา 606 ไร่ พื้นที่สวน ผัก 667.50 ไร่ พื้นที่ผลไม้ 1,049 ไร่ พื้นที่ดอกไม้ 3,122.75 ไร่ การเลี้ยงสัตว์ 28 ไร่ การประมง 67 ไร่ โดยพื้นที่ทำการเกษตรจะปะปนอยู่ทั่วไปในพื้นที่

ค. ย่านที่ว่าง ที่ว่างในพื้นที่ศึกษาจะพบปะปนอยู่ทั่วไปในพื้นที่ ทั้งนี้เนื่องจากแต่เดิมพื้นที่ศึกษามีสภาพเป็นที่สวนและที่นา ต่อมาเมื่อมีความเจริญขึ้นจากพื้นที่สวนและที่นา เจ้าของที่ดินจะให้เช่าที่ดินปลูกสร้างที่พักอาศัย หรือปลูกสร้างที่พักอาศัยให้เช่า เกิดมีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ขึ้นอีกหลายแห่ง ทำให้มีการอพยพแรงงานเข้าสู่พื้นที่เป็นจำนวนมาก ประชากรที่เคยประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือมีที่ดินเป็นของตนเองได้เข้าสู่ความเป็นอุตสาหกรรม ทำให้ที่ดินซึ่งเคยทำการเกษตรกรรมไม่ได้มีการใช้ประโยชน์อย่างเดิมจึงปล่อยให้ว่างขึ้น จนกว่าจะมีการพัฒนาทำให้เกิดประโยชน์อย่างอื่น ดังนั้นจะพบการใช้ประโยชน์ที่ดินย่านที่ว่างปะปนอยู่ทั่วไปในพื้นที่

ง. ย่านอุตสาหกรรม การประกอบกิจกรรมประเภทอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ศึกษาจะมีอยู่ปะปนอยู่ทั่วไปในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นลักษณะของอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ รวมประมาณ 549 แห่ง ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ปะปนอยู่ในพื้นที่ เช่น อู่ซ่อมรถ มีจำนวนประมาณ 23 แห่ง บั้มบริการน้ำมัน มีจำนวน 8 แห่ง โดยบั้มบริการน้ำมันส่วนใหญ่จะมีที่ประกอบกิจการอยู่ถนนเพชรเกษม จะมีบั้มน้ำมันบางจาก และบั้มน้ำมัน ปตท. เพียงสองแห่งที่มีที่ประกอบกิจการอยู่ถนนบางบอน 5 นอกจากนั้นในพื้นที่ศึกษายังมีร้านขายของเก่าอยู่จำนวน 3 แห่ง

ประชากรในพื้นที่ศึกษา ในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลหนองแขมรวมทั้งสิ้นประมาณ 360,483 คน เมื่อคิดเปรียบเทียบกับหน้าที่และความรับผิดชอบของข้าราชการตำรวจ ส.หนองแขม จำนวน 125 นายแล้ว ข้าราชการตำรวจ 1 นาย จะต้องรับผิดชอบต่อประชากร 2,883 และต้องรับผิดชอบพื้นที่ 0.386 ตารางกิโลเมตร

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ

1. สถานที่ราชการ	จำนวน 5 แห่ง
2. สถานศึกษาและโรงเรียนต่างๆ	จำนวน 25 แห่ง
3. โรงพยาบาลและศูนย์บริการสาธารณสุข	จำนวน 7 แห่ง
4. คลินิกเอกชน	จำนวน 24 แห่ง
5. สถานที่สำคัญทางศาสนา	จำนวน 11 แห่ง
6. สถานที่จำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง	จำนวน 8 แห่ง
7. สถานบริการ	จำนวน 9 แห่ง
8. ธนาคาร	จำนวน 10 แห่ง
9. ร้านทองรูปพรรณ	จำนวน 4 แห่ง

10. โรงรับจำนำ	จำนวน 2 แห่ง
11. อุ้งษ์อมรถยนต์	จำนวน 23 แห่ง
12. อาคารหอพัก แฟลต	จำนวน 54 แห่ง
13. ตลาด	จำนวน 3 แห่ง
14. หมู่บ้านจัดสรร	จำนวน 52 แห่ง
15. ร้านขายของเก่า	จำนวน 3 แห่ง
16. คิวรถจักรยานยนต์รับจ้าง	จำนวน 41 แห่ง